

V MINORUM + X

GLASILO ODGOJNIH USTANOV
PROVINCije SV. JERONIMA
FRANJEVACA KONVENTUALACA:
SJEMENIŠTA, POSTULATURE,
NOVICIJATA I KLERIKATA.

BROJ 7 • GODINA VII.
PROSINAC 2013.
ISSN: 1847-0904

*"Vaša radost neka bude
svjedočenje evanđelja"*

PAPA FRANJO

IMPRESSUM

ISSN: 1847-0904

VOX MINORUM

Glasilo odgojnih ustanova provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca: sjemeništa, postulature, novicijata i klerikata

e-mail: vox-minorum@ofmconv.hr

Ovaj broj uredio: fra Filip Pušić

Lektura: fra Ljudevit Maračić

Foto: Arhiv Vox minoruma

SURADNICI U OVOM BROJU:

fra Vladimir Vidović, fra Stjepan Brćina,
fra Filip Pušić, fra Milan Gelo,
fra Josip Ivanović, fra Ivan M. Lotar,
fra Robert M. Jandel,
fra Vjekoslav M. Džijan, fra Marko Parat,
fra Antun Radovanić, fra Vilček Novački,
Jurica Jureta, Petar Krašek

NAKLADNIK: Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca

GRAFIČKA PRIPREMA I DIZAJN:
Veritas - Glasnik sv. Antuna Padovanskoga

GRAFIČKO OBLIKOVANJE: Ivica Beljan

NASLOVNICA: Arhiv Vox minoruma

TISAK:

“Denona d.o.o.”, Zagreb, Getaldićeva 1

LIST IZLAZI POVREMENO
I NIJE NA PRODAJU.

SADRŽAJ

Više (od) kruha.....	3
fra Ivan Bradarić	
Reći Bogu “Evo me”.....	4
fra Antun Radovanić	
Prvi redovnički koraci.....	5
fra Vilček Novački	
Biti Kristov znak u svijetu	6
Milan Gelo	
Radosno služiti Gospodinu.....	7
fra Robert M. Jandel	
Tu es sacerdos in aeternum	8
fra Josip Ivanović	
Susret bogoslova u Cresu	9
fra Filip Pušić	
Govor o sakramentu krštenja u Bogoslovskoj smotri od Drugoga vatikanskog sabora do danas	12
fra Vladimir Vidović	
Veličina dvojice ljudi.....	15
fra Stjepan Brćina	
O kršćanskoj radosti	18
fra Josip Ivanović	
Republika Hrvatska u Europskoj uniji.....	21
fra Filip Pušić	
Notama ispisana Radosna vijest.....	24
fra Ivan M. Lotar	
Franjo Asiški - prijatelj.....	28
fra Milan Gelo	
Dosljedno svjedočiti radost Evanđelja.....	31
fra Ivan M. Lotar	
Dvojica veličanstvenih	34
fra Vjekoslav M. Džijan	
Oprost - to je moja osveta.....	37
fra Vladimir Vidović	
Nepravilno korištenje medija - opasnost za psiho-duhovno zdravlje	39
fra Marko Parat	
Sa svetim Franjom otkrij i živi radosno svoje krštenje.....	42
fra Robert M. Jandel	
U ime obitelji.....	44
fra Vjekoslav M. Džijan	
Sveci u trapericama - to smo mil	46
Petar Krašek	
Moja priča o Vukovaru	47
Jurica Jureta	
Iz kronike događaja kroz 2013. godinu.....	48
fra Marko Parat	

PIŠE: FRA IVAN BRADARIĆ

VIŠE (OD) KRUHA

ŽIVOTNI PUT JEDNOG ZRNA PŠENICE

Časopis *Vox minorum*, glasilo odgojnih ustanova franjevaca konventalaca, izlazi jednom godišnje i to uvijek prigodno o Božiću, u vrijeme kada mnogi od nas još uvijek šalju pisane čestitke svojim najdražima. Mi to, evo činimo ovako: svaki odgajanik piše jedan ili više priloga za časopis, a teme su raznovrsne i prilagođene uzrastu odgajanika. To je, na neki način, naša božićna čestitka. U današnje vrijeme, kada sve manje pišemo i poštom šaljemo pisma, razglednice i čestitke, a sve više *mejlamo i esemesamo, fejsamo i twitamo*, ovo je zbilja odvažan pothvat. Odvažan i uspješan, jer ovo je već sedmo godište izlaženja, a ujedno i sedmi broj našega časopisa.

Dok govorim o Božiću, rado se prisjećam jednoga lijepog običaja što smo redovito ponavljali u vrijeme došašća, a kao pripravu za ovaj blagdan. Pšenica, natopljena vodom, ili stavljena u tanki sloj zemlje, koja je do Božića izrasla i stvorila krasan ukras jaslicama, bila bi nosač za svijeće koje bi bile ovijene trobojnom ukrasnom trakom. Tri boje su, naravno: crvena, bijela i plava. Uvijek tim redoslijedom.

Lijep je to običaj a vodi nas do razumijevanja blagoslova i bogatstva milosti i svakoga drugog dara što ga primamo od Boga. Ta zelenina pšenica nas je prisjećala na one samljevene pšenice koja nas hrani zemaljskim kruhom, ali također i euharistijskim otajstvom. Koje li sname i dostojanstva u samo jednom zrnu pšenice!

A kroz što sve mora proći da bi iz njega postao kruh. Kroz slijed bolnih, ali i ugodnih događaja, koji se mogu činiti i pukim nizom slučajnosti. Maleno zrno pšenice postaje euharistijskim kruhom; postaje Isusom, koji se daje kao hrana kako bi ljudi učinio jednakima Sebi, jer je čovjekom postao; postao kruhom - kako bi nas učinio Bogom.

Maleno sjeme prispodobom svoga života potiče na ispunjenje nadom naše vlastite životne priče, unatoč kušnjama i poteškoćama, jer "Bog u svemu na dobro surađuje s onima koji ga ljube". Kada nuda uđe u čovjekov život, ona ga preobražava, prosvjetljuje iznutra te ga čini sposobnim promatrati samoga sebe, kao i povijest, Božjim očima. Betlehem, Kuća kruha, tako postaje ujedno i Kuća nade, svjetlosti.

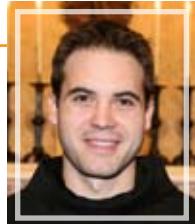
Pšenično zrno je poput ljudskog života, prolazi sve faze, od samosvijesti i osjećaja važnosti, jer se osjećamo posebnim i jer "obećavamo" puno, preko razočaranja bačenosti u zemlju. I čovjek mora proživjeti dramu samoće i smrти, poput zrna koje leži u mračnim brazdama zime, da bi osjetilo radost ponovna buđenja u proljeće. Upoznaje ples sazrijevanja na toplu vjetru ljeta i pustolovinu žetelaca.

Jedno zrno prolazi sve: od bijede siromaške kuće do radosti uzorite obitelji; mora iskusiti muku mljevenja i radost pretvaranja u tjesto; naposljetku postane kruh, a kasnije, zamislite, Bog.

A sve započne u - sjemeništu. ■

REĆI BOGU “EVO ME”

JEDNOSTAVNI ZAVJETI U ASIZU

Slavlje jednostavnih zavjeta u asiškoj bazilici

Dana 7. rujna 2013. godine, na misi koju je predvodio kustos Svetog Samostana, fra Mauro Gambetti, svoje privremene zavjete je položilo trinaest kandidata, među kojima su bila i trojica Franjinih vitezova iz naše Hrvatske Provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca – najmlađi, fra Robert Marija Jandžel, rodom iz Zagreba, fra Marko Parat iz Splita te fra Vjekoslav Maksimilijan Džijan iz Vinkovaca.

Svoje ruke su položili u ruke provincijalnog ministra fra Ljudevitom Maračiću te mu obećali da će živjeti zavjete poslušnosti, siromaštva i čistoće kroz sljedećih godinu dana, do blagdana sv. Franje. Uz provincijalnog ministra fra Ljudevita te uz rodbinu zavjetovanika, u tom svečanom trenutku bili su nazočni fra Miljenko Hontić, generalni definitor našega reda, fra Zdravko Tuba, magister postulanata i novaka, fra Zlatko Vlahek te dvojica postulanata. Malu ekspediciju Hrvata dopunile su i naše sestre misionarke iz Asiza te njihova novakinja.

Sam čin zavjetovanja bio je prožet posebnim ozračjem. Osjetila se prisutnost Duha Sve-

toga. Njihova lica odisala su veseljem i radošću, te možemo iz toga zaključiti da je to jedan od primjera savršenog veselja.

Za nas je to dan od iznimne važnosti i dan koji je trajno urezan u naša srca jer smo dobili trojicu braće koji žele slijediti Krista po primjeru sv. Franje te mu svaki dan služiti kroz življenje i pomaganje braći i ljudima po zavjetima koje su dali.

Vjerujem kako će se naši novozavjetovanići, kroz godine koje dolaze izgrađivati na putu prema svetosti, živeći po Evandjelu i po primjeru sv. Franje, jer svetost nije privilegij, nego je oblik života. Svetac se ne rađa, svecem se postaje.

Vjerujem kako im je život kroz proteklih godinu dana u Asizu, na Franjinom grobu, bio poseban dar, dar u kojem su mogli bolje upoznati sebe i svoj odnos s Kristom te si izgraditi temelje na kojima će graditi svoj redovnički život. Pred njima je put trajne formacije, koja se živi iz dana u dan, do kraja života. Neka im Gospodin upravlja korake na prave staze, kako bi mogli radosno i cijelim svojim životom svjedočiti ovome svijetu ono u što vjeruju i ono što su obećali. A Gospodin neka ih na kraju njihova puta nagradi vječnom nagradom. ■

Fra Vjekoslav M. Džijan polaže jednostavne zavjete

PRVI REDOVNIČKI KORACI

ŽIVOT U NOVICIJATU

Novicijat je početni korak na redovničkom putu nasljedovanja Krista. Nakon postulature, u kojoj se događa upoznavanje franjevačkog načina života i poziva, u novicijatu se dobivaju temelji našega redovničkog života. Sama fizička odvojenost od naših bližnjih izgrađuje nas da u svakome trenutku možemo reći: "Evo me Gospodine! Idem kamo me ti šalješ."

Dana 14. rujna 2013. godine, dvanestorica mladića, od toga sedmorica Talijana, po jedan Slovenac, Francuz, Portugalac te nas dvojica Hrvata, fra Antun i fra Vilček, stigli smo na franjevačko sveto mjesto u Asizu te započeli godinu kušnje. Nakon tjedan dana od dolaska u novicijat, 21. rujna, pod molitvom Večernje pristupili smo "obredu oblačenja", pod vodstvom magistra fra Alfreda i vicemagistra Maura Gambettija, gdje smo dobili svoje franjevačke habite te ih obukli. Kroz dane nakon oblačenja, u novicijat je pristigao još jedan brat iz Rumunjske, tako da sada Sveti Samostan broji trinaest novaka.

Sama godina novicijata podijeljena je na sedam etapa, u kojima proučavamo život i djelovanje našeg serafskog oca Franje i njegove spise te se nastojimo što više suobličiti Kristu i prepoznati u sebi onu istinsku radost i sreću koju je sveti Franjo imao u sebi slijedeći Raspetoga.

Na samom početku novicijata dobili smo dnevni raspored na kojemu su napisane naše aktivnosti tijekom dana. Dan nam je ispunjen u potpunosti, od jutra, kad u 6.30 započinjemo s molitvom Časoslova, pa sve do večeri, kada završavamo s molitvom Povečerja u 22.00 sata, nakon čega slijedi silentium.

Od mnogih aktivnosti izdvojio bih neke na kojima radosna srca sudjelujemo. Posebno bih

istaknuo ovdje zajedničku molitvu na koju radosno dolazimo i u kojoj se osjeća bratska povezanost i bratski život. Jedna posebnost koja je dio našeg života u novicijatu jest volontiranje u institutu Serafico, u kojem živi sedamdesetoro djece s posebnim potrebama. U tome institutu svake subote animiramo svetu misu te Lectio divina – razmatranje i razmišljanje o Božjoj riječi. Volontiranje s tom djecom u nama potiče rast u vjeri i nasljedovanje Krista po primjeru svetoga Franje, jer ta djeca su za nas ono što je sv. Franji bio gubavac – susret s Kristom.

Za nama je prva etapa života u novicijatu, koja je bila prožeta razmišljanjem o vjeri i milosrđu, a sada naš put nastavljamo učeći živjeti život u bratstvu te hrabro koračamo Franjinim putovima u nasljedovanju Krista. S pouzdanjem u Krista, vjerujem kako će milosrdni Otac izliti na nas darove Duha Svetoga, kako bismo što vjernije živjeli poziv koji nam je upućen, a to je poziv samoga Gospodina da ga slijedimo onako kako ga je naš serafski otac slijedio.. ■

Novaci fra Antun i fra Vilček s magistrom fra Zdravkom

BITI KRISTOV ZNAK U SVIJETU

SVEČANI ZAVJETI FRA STJEPANA BRĆINE
I FRA FILIPA PUŠIĆA

Svakodnevno se nalazimo pred različitim odlukama koje usmjeruju naš život. Sigurno je da nam one katkada zadaju brige, umor i neugodnosti. Međutim, kada vidimo da smo dobro odlučili, sretni smo što smo donijeli odluku koja nam je omogućila stanje radosti i mira. U vremenima u kojima se mnogi kolebaju susrećemo ljudi koji nas obraduju svojom odlučnošću i predanošću. Možda nas više pogodi njihova spremnost u samom odlučivanju. Onda kada su kriterij uspjehnosti i vlastitog probitka postali najvažnijima, začuđuje nas odvažnost ljudi koji drukčije misle, slobodno odlučuju i neobično žive. Takvi ljudi su znak i poticaj onima koji se nastoje istrgnuti iz kolotečine života u kojoj se lako gube orientiri i životni putokazi. Čak i među kršćanima pronađemo one koji ne izlaze iz vlastitih sebičnih skučenosti ili površno vrjednuju nečiji život. Zato, oni koji se danas predaju Bogu živeći suprotno današnjem mentalitetu, postaju pravi znak Božje prisutnosti. Bog po njima ohrabruje one koji se kolebaju, potiče one koji su posustali i progovara onima koji ga traže.

Na svetkovinu sv. Franje Asiškog, 4. listopada, u crkvi sv. Antuna Padovanskog na svetođuškom brijezu u Zagrebu, na euharistijskom

slavlju, prisustvovali smo činu predanja i vjere. Fra Stjepan Brčina i fra Filip Pušić položili su svoje svečane zavjete u Redu franjevaca konventualaca. Euharistijsko slavlje je predstavio fra Ljudevit Maračić, provincijalni ministar, u zajedništvu s drugom braćom iz Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca. Na ovom svečanom slavlju fra Filip i fra Stjepan su milošću Božjom odlučili do kraja svojega života živjeti evanđeoske savjete siromaštva, poslušnosti i čistoće. U preobilju dragovoljnosti i ljubavi predali su se doživotno u žarkoj želji služiti Bogu, Crkvi i ljudima. Položiti svečane zavjete znači učiniti konkretan znak samopredanja radi Krista, radi njegova kraljevstva stavljajući samoga sebe na raspolaganje. Trenutak zavjetovanja je trenutak predanja u Božje ruke koje su kadre, uz ljudsku suradnju, nositi redovnika u vjernosti do kraja života. Predati se Bogu u kojem se pronalazi snaga u svakodnevnom življenu evanđeoskih savjeta.

Čestitajući fra Stjepanu i Filipu na odvažnom koraku u njihovu redovničkom životu, želimo im da i dalje budu iskreni naslijedovatelji Isusa Krista, svjedoci Božje prisutnosti u svijetu i neumorni navjestitelji Radosne vijesti drugima. Želimo im da svojim životom budu pravi znak Kristov u svijetu. ■

RADOSNO SLUŽITI GOSPODINU

DAKONSKO REĐENJE FRA VLADIMIRA VIDOVIĆA

Usubotu, 5. listopada, u zagrebačkoj katedrali po rukama zagrebačkog nadbiskupa Josipa kardinala Bozanića, prvi stupanj svetoga reda primila su dvanaestorica mladića, četiri dijecezanska kandidata i osmorica redovničkih. Među njima bio je i fra Vladimir Vidović. Obraćajući se ređenicima, kardinal Bozanić rekao je: "Crkva danas moli da Bog koji je započeo u vama dobro djelo da ga i dovrši. A neuklonjiv korijen toga povjerenja nalazi se u Gospodinovoј tvrdnji: Ti si moj, ti meni pripadaš, dragocjen si u mojim očima, vrijedan si i ja te ljubim (Iz 43,4). U mnogim se slučajevima čovjek, a ponekad i mi sami, možda uplašimo tih Gospodinovih riječi. Naime, želimo pripadati isključivo samima sebi. Danas po svetom sakramantu Krist vas još više približuje sebi. Ponavlja: ti si moj! Vi, koji ste već Kristovi po krštenju i krizmi, danas se po daru Duha Svetoga sakramentalno suočljujete Kristu Sluzi Očevu. A to postajete da biste mogli vjerno vršiti službu koja vam se povjerava."

Sam obred ređenja nastupio je nakon homilije, a započeo upitima o iskrenoj nakani kandidata da prihvate red đakonata. Uslijedile su litanije svih svetih, zaziv putujuće Crkve svećima da Bog "izlije milost blagoslova svoga na svoje sluge koje izabra u sveti red đakonata". Nakon zaziva zagovora proslavljenе nebeske Crkve, došao je i najvažniji dio ređenja – polaganje biskupovih ruku i posvetna molitva. Tim činom u tišini biskup zaziva Duha Svetoga, da ih On obdari svojom božanskom snagom i izlje na njih puninu svoje milosti i darova nebeskih i tako ih osnaži za vjerno življenje vlastitog poziva na korist Boga i ljudi. Sijale u njihovu životu Božje zapovijedi, da primjer

Slavlje u zagrebačkoj katedrali

njihova ponašanja navede sveti puk da ih naslijede. Posvetna molitva koju je zatim nadbiskup izmolio završava riječima: "Ostali jaci i nepokolebljivi u Kristu, poduprti dobrim svjedočanstvom savjesti te nasljeđovali na zemlji Krista, tvoga Sina, koji nije došao da bude služen, nego da služi, i tako zavrijedili s njime kraljevati na nebu."

Ova molitva jasno pokazuje koje kreposti trebaju đakoni u sebi razvijati, čuvati i imati, da bi mogli nepodijeljena srca nepokolebljivo nasljeđovati Isusa Krista u služenju Bogu i ljudima. Hrabrost je to koju daje glas Božji, a na svakome je od nas, a naročito đakonima, da ga prosljedimo. Nakon posvetne molitve đakoni su obukli đakonske štole i dalmatike, a trenutak koji je slijedio bio je predaja Evangelija, čiji su postali navjestitelji, i cjelov mira. Na slavlju sudjelovala je i obitelj fra Vladimira, mladi iz župe i framaši. Nakon euharistijskoga slavlja u blagovaonici samostana Svetoga Duha održan je i prigodni ručak uz bratsko druženje s članovima obitelji fra Vladimira Vidovića.

TU ES SACERDOS IN AETERNUM

SVEĆENIČKO REĐENJE FRA JOSIPA PETONJIĆA

*“Svećeništvo je ljubav bez koristoljublja,
darivanje bez pridržaja,
služenje bez uvjetovanja.”*

(Želimir Puljić, nadbiskup zadarski)

*“Bog je jedino bogatstvo
koje ljudi žele pronaći u svećeniku.”*

(Benedikt XVI.)

Nашa provincijska zajednica od lipnja 2013. godine bogatija je za jednoga svećenika. Dana 15. lipnja 2013., kardinal Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup i metropolit, zaredio je jedanaestoricu novih svećenika: četvoricu za Zagrebačku nadbiskupiju i sedmoricu za redovničke zajednice, među kojima je bio i fra Josip Petonjić. Koncelebrirali su zagrebački pomoćni biskupi Valentin Pozarić, Ivan Šaško i Mijo Gorski, provincijali i više od stotinu svećenika, a među brojnim okupljenim vjernicima bilo je i mnoštvo članova obitelji, prijatelja te župljana mladomisnika.

Govoreći o prioritetima u životu svećenika, nadbiskup je istaknuo molitvu rekavši: "Molitva u našem svećeničkom životu ima različite oblike. Može imati oblik liturgijske, zajedničke i osobne molitve. Ipak u svemu je najdublji temelj onaj koji govori o našoj svećeničkoj postojanosti u Kristu, u čemu je specifično ostvarenje naše kršćanske, pa i ljudske egzistencije. Ona uključuje svijest da smo kao svećenici i ljudi i kršćani. Svećenička molitva, osobito molitva časoslova i molitva euharistijskog klanjanja, pomaže nam očuvati svijest da smo, kao sluge Kristove, na osobit način upravitelji Božjih otajstava". Po završetku euharistijskoga slavlja, slavlje se nastavilo kod bratskoga stola u samostanu Svetoga Duha.

Fra Josip Petonjić dana 14. srpnja slavio je Mladu misu u Župi Rastanka dvanaestorice apostola u Novigradu Podravskome. Uz mnogobrojnu fra Josipovu rodbinu, brojne župljane i vjernike, na Mladu misu je došao autobus vjernika iz Zagreba, gdje je fra Josip proveo svoju đakonsko-pastoralnu godinu.

Nakon roditeljskoga blagoslova i procesije od župnoga stana do crkve, fra Josip je svećano započeo i slavio svetu misu na kojoj je propovijedao fra Nikola Petonjić, gvardijan franjevačkoga samostana u Jajcu i fra Josipov rodak. Koncelebrirali su svećenici Virovskoga dekanata te braća iz Provincije. Na misi je pjevalo župni zbor iz Novigrada Podravskoga i Jelena Kordić, opera pjevačica, uz orguljašku pratnju Antonije Perković, članice Franjevačke mlađeži Zagreb-Sveti Duh i studentice Instituta za crkvenu glazbu Albe Vidakovića. Slavlje se nastavilo za bratskim stolom u dvorani Osnovne škole Blaža Mađera.

Fra Josipu želimo obilje Božjega blagoslova i uspjeh u vršenju njegove svećeničke službe.

Mladomisnik fra Josip Petonjić

PIŠE: FRA FILIP PUŠIĆ

SUSRET BOGOSLOVA U CRESU

TOLLE ET LEGE

U Osoru

Svake godine, odmah nakon najvećega kršćanskog blagdana Uskrsa, svi bogoslovi franjevaca konventualaca koji se nalaze na području srednje Europe imaju susret, koji se naziva *Juniorentreffen*. Taj susret je već postao

tradicionalan i na njega se svi radosno odazivamo jer tada vidimo našu braću koju nismo dugo vidjeli, obnavljamo svoja prijateljstva i sudjelujemo u zajedničkoj radosti, koja bi se najbolje mogla izreći poznatim psalmom "O kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti" (Ps 133,1). Ove godine susret je organizirala Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca, a domaćin ovogodišnjeg susreta bio je creski samostan sv. Frane, na čelu s gvardijanom fra Zdravkom Tubom. *Juniorentreffen* održavao se od 2. do 6. travnja, s temom *Franjevački izvori*. Na samome susretu sudjelovalo je sedamnaest sudionika iz Slovenije, Njemačke i Hrvatske. Bila su prisutna trojica provincijala, fra Milan Kos, slovenski provincijalni ministar, fra Bernhardin M. Seither, njemački provincijalni ministar te fra Ljudevit Maračić, hrvatski provincijalni ministar. Također su bila prisutna trojica odgojitelja, fra Joseph Bo-

densteiner, fra Danilo Holc i fra Josip Blažević. Od klerika su bila prisutna dvojica Nijemaca, trojica Slovenaca te petorica Hrvata. Susret je pohodio i generalni asistent za srednju Europu fra Miljenko Hontić, na kojem je i aktivno sudjelovao.

U utorak, 2. travnja, susret je započeo zajedničkom večerom, nakon koje je uslijedilo razgledavanje samoga cresačkog samostana i samostanskog dvorišta, a nakon razgledavanja zaputisimo se u samostansku kapelicu sv. Maksimilijana Kolbea, gdje smo izmolili povečerje. Molilo se na pet jezika, njemački, slovenski, talijanski, hrvatski i latinski. Svaka nacija je imala svoj dan za organiziranje svete mise i liturgije časova, tako da je uvijek bilo različitih jezika. Time je posvjedočeno naše jedinstvo u različitosti, jer gdje god bili i kojim god jezikom govorili, uvijek smo ista braća koja zajedno nasljeđuju Isusa Krista po primjeru svetoga Franje.

Drugog dana, u srijedu, dan smo započeli jutarnjom molitvom, a nakon molitve smo se pošli okrijepiti materijalnom hranom u samostansko blagovalište. Odmah poslije doručka

uslijedilo je predavanje na talijanskom jeziku na temu "Uvod u franjevačke izvore" koje je održao fra Milan Gelo, naš bogoslov. U svome predavanju, fra Milan se osvrnuo na najvažnije teme zastupljene u franjevačkim izvorima te Franjine spise, na poseban način na autografe. Glavna poticajna misao svima nama koju nam je fra Milan uputio bila je latinska izreka *Tolle et lege* kojom nas je sve pozvao na produbljivanje znanja o franjevačkim izvorima kako bismo mogli na taj način što bolje upoznati svetoga Franja, razviti svoj duhovni poziv i više se usmjeriti prema Kristu koji je bio Franjino sve u životu. Slijedeća točka susreta bilo je predstavljanje svakog klerikata sa sceniskim prikazom uzetim iz Franjevačkih izvora. U samostanskoj blagovaonici njemački klerikat izveo je scenu u kojoj su pantomimom prikazali susret Franje i sultana Melek El Kamila. Slovenska braća su se u kapitularnoj dvorani predstavila izvođenjem predstave u kojoj su prikazali događaj susreta Franje i vuka u Gubbiju. Hrvatski bogoslovi prikazali su "Savršenu radost", koju su uprizorili u velikom klaustru cresačkog samostana. Svaki od prizora imao je duhovitih scena, ali i vrlo jasnou duhovnu poruku i poticaj koji nas je potaknuo na razmišljanje o našem redovničkom životu. Potom je uslijedio ručak i kratki odmor. Drugi dio dana započeli smo s kratkim klanjanjem pred raspealom u crkvi sv. Frane. Potom je hrvatski provincijalni ministar fra Ljudevit Maračić kratko progovorio o samoj povijesti crkve u kojoj se nalazimo, a nakon toga kratkoga povjesnog predavanja, gvardijan cresačkog samostana, fra

Okrepa nakon napornog rada

Zdravko Tuba, proveo nas je kroz samostanski muzej, knjižnicu i arhiv, koji između ostalog čuva i Senjski misal, jedan od tri sačuvana primjerka u cijelom svijetu. Pošto je završilo razgledavanje, uslijedilo je drugo predavanje na temu "Oporka svetog Franje Asiškog", koje je održao fra Ivan M. Lotar. Fra Ivan M. je progovorio o glavnim temama u Oporuci i naglasio je važnost toga spisa za franjevaštvo danas. Poslije predavanja uslijedio je rad po grupama na temu franjevačkih izvora. Nadasve je bilo zanimljivo slušati različita mišljenja i iznositi svoje jer je sve bilo upućeno k poboljšanju života u našim franjevačkim zajednicama. Taj, uistinu bogat dan zaključili smo molitvom Vescernje.

U rano jutro sljedećeg dana zaputili smo se u razgledavanje otoka Cresa. Posjetili smo grad Osor, gdje smo obišli župnu crkvu i grob sv. Gaudencija te mjesni muzej. Nakon razgledanog Osora uputismo se u Lubenice, gdje smo posjetili neizostavni vidikovac otoka Cresa. Posjetili smo i Valun, gdje se nalazi jedan od najstarijih dokumenata na hrvatskom jeziku i glagoljici – Valunska ploča. U Valunu se okri-

I provincijali sudjeluju u radu i igrokazu

Iz igrokaza "Susret kod sultana"

jepismo i ručkom. Poslijepodne smo proveli u razgledavanju grada Cresa, a dan smo zaključili molitvom *Lectio divina franciscana*, koju je predio fra Josip Ivanović pred križem sv. Damjana.

U zoru novog dana pozdravismo se s braćom cresskog samostana, koji su nas lijepo ugostili, i zaputisemo se do naših samostana u Puli, gdje smo obišli samostan sv. Frane i samostan sv. Ivana Krstitelja. Usput smo razgledali i grad Pulu i njezine znamenitosti. Nakon ručka u samostanu sv. Frane krenusmo u Zagreb, gdje smo i završili svoj zajednički susret sa svetom misom koju je predslavio fra Miljenko Hontić, generalni asistent za srednju Europu.

Ovaj susret, kao i svaki prethodni, ostavio je na nama jedno bogato iskustvo zajedništva u različitosti. Svjedoci smo kako različitost jezika nije prepreka u zajedničkom življenu i svjedočenju franjevačkog bratstva među nama. Vjerujem kako će i budući susreti biti na rast i razvitak našeg nastojanja u sve vjernijem služenju ljudima po primjeru sv. Franje i napredovanju u svetosti i sve savršenijem življenu bratstva među nama.

GOVOR O SAKRAMENTU KRŠTENJA U BOGOSLOVSKOJ SMOTRI OD DRUGOGA VATIKANSKOG SABORA DO DANAS

PREDSTAVLJAMO DIPLOMSKI RAD

Krštenje je prvi, osnovni i temeljni sakrament Crkve. Krist ga je ponudio svima da imaju život vječni. Krštenje je sakrament vjere. Krštenje je najveći milosni dar Presvetog Trojstva koji čovjek prima nakon ulaska u život. Po sakramentu krštenja od nebeskog Oca primamo Duha posinjenja i ubrajamo se u djecu Božju. Isus nas u svojoj Krvi po sakramentu krštenja pere od grijeha - istočnoga i osobnih. Krštenjem čovjek postaje novo stvorenje, nanovo rođeno iz vode i Duha Svetog te se po njemu ugrađujemo u kraljevsko svećeništvo i postajemo narod Bogu stečen. Ovaj sakrament početak je životnog hoda čovjeka prema vječnom sjedinjenju s Bogom trojstvene ljubavi u nebu. Krštenje utiskuje kršteniku u dušu neizbrisiv duhovni biljeg, koji vjernika posvećuje za bogosluže kršćanske vjere. Zbog toga pečata krštenje se ne može ponoviti.

Tema diplomskoga rada je *Govor o sakramenu krštenja u Bogoslovskoj smotri od Drugoga vatikanskog sabora do danas*. Rad je podijeljen u pet poglavlja. U prvom poglavlju predstavili smo teološki časopis Bogoslovsku smotru, koja je glavni izvor istraživanja u diplomskom radu. U drugom poglavlju govorimo o utemeljenju sakramenta krštenja i to ponajprije s biblijskog motrišta, potom predstavljamo nauk o sakramentu krštenja čiji je polog sadržan u Katolizmu Katoličke Crkve te na kraju drugog po-

glavlja dajemo liturgijski pogled na sakrament krštenja prema Rimskom obredniku Red krštenja. U trećem dijelu, koji je središnji dio diplomskega rada, donosimo kronološki pregled svih članaka kao njihovu analizu. U četvrtom poglavlju metodom sinteze dajemo teološko-pastoralni osrvrt na objavljene rade te iznosimo određene naglaske govora o sakramentu krštenja u navedenom razdoblju. U završnom, petom poglavlju diplomskog rada, govorimo o sakramentu krštenja u ozračju suvremenoga društva i to ponajprije kroz odnos povezanosti krštenja i vjere. Promatramo kulturno značenje sakramenta krštenja te koje mjesto danas zauzima krštenje u suvremenom društvu i što ono znači čovjeku 21. stoljeća. Također dajemo kratki osrvrt na instituciju kumstva posebice s kanonskog motrišta kao i prijedlog liturgijske krsne kateheze u pastoralu krštenja. Posebnu pažnju u petom poglavlju posvećujemo nauku o limbu te predstavljamo Dokument o limbu Međunarodne teološke komisije.

TRI VAŽNA POLAZIŠTA ZA SUVREMENI TEOLOŠKI GOVOR O SAKRAMENTU KRŠTENJA

Ističemo tri važna polazišta na kojima se treba temeljiti suvremeni teološki govor o sakramentu krštenja. Na prvo mjesto stavljamo ekleziološku dimenziju. Krštenjem se postaje članom Crkve te se uzima udio u svećeničkom,

proročkom i kraljevskom poslanju Isusa Krista. Krštenje se smatra redovitim i uobičajenim načinom postajanja pripadnikom Crkve, uključujući tu i krštenje krvlju i krštenje željom. Ekleziološka dimenzija sakramenta krštenja usko je vezana s pitanjem o smislu i zadaću Crkve.

Ako je Crkva, s jedne strane, ‘sveopći sakrament spasenja’, ipak s druge strane postoji mogućnost spasenja i izvan vidljive Crkve, štoviše, prema nauku Drugoga vatikanskog sabora, i kod onih koji izričito ne vjeruju, ali se trude iskreno živjeti prema diktatu svoje savjesti. Mora se priznati da su kršćani tijekom dugih stoljeća smatrali da je spasenje doista vezano samo uz pripadništvo Crkvi po sakramentu krštenja. Današnja perspektiva je drugačija jer ne krstimo djecu iz straha za njihov vječni spas nego u pouzdanju da ćemo im pružiti u životnoj zajednici vjernika najbolju mogućnost za osmišljeni život. Teološko promišljanje s obzirom na spasenje nekrštene djece poprilično se promijenilo, no time nije umanjena vrijednost ni krštenja ni pripadništva Crkvi. Ako se i pojedinci mogu spasiti bez formalnog pripadanja Crkvi, ipak spas svijeta nije moguć bez Crkve kao vidljivog znaka ili sakramenta tog spasenja. Spasenje svijeta zahtijeva kršćane koji će po sakramentu krštenja biti nositelji riječi, svje-

doci istine i predstavnici Kristove milosti u svijetu.

Druga važna perspektiva sakramenta krštenja je kristološke naravi. Prema biblijskim izvještajima, a i prema koncilskim tekstovima, ovaj vidik posebice je naglašen u Općim napomenama obrednika Red krštenja, u kojem stoji da se ljudi krštenjem uključuju u Kristovo vazmeno otajstvo, “s Kristom suumrli, suukopani i suuskrsl primaju Duha posinjenja”.

Treće polazište je pneumatološke naravi. U krštenju darom Duha Svetoga postajemo novi stvorovi. Taj početni dar Duha Svetoga dobit će svoju puninu u drugom sakramentu kršćanske inicijacije, tj. u sakramentu potvrde. Ovaj vid je u novom obredniku dovoljno istaknut, bio je to i prije, ali teološka obrada i pastoralna praksa nisu davale odgovarajuću važnost tom elementu.

KULTURALNO ZNAČENJE SAKRAMENTA KRŠTENJA

Sakrament krštenja možemo promatrati i pod sociološkim vidom, kao o početku kršćanskog života, koji se, u to nema dvojbe, odražava na cijelokupnu društvenu stvarnost. Kršćanski život odvija se u nekom društvu, konkretno u Crkvi, zato što je čovjek, a onda i kršten čovjek, društveno biće. Početak kršćanskog života znači, dakle, početak nekog života u nekom novom društvu, s nekim novim društvenim odnosima i svime što takvi odnosi prepostavljaju i znače.

Ispravno poimanje značenja kulture od presudne je važnosti za shvaćanje sociooloških učinaka sakramenta krštenja. Govoreći o kulturi, možemo je definirati kao sveukupnost tipičnih životnih oblika nekog stanovništva uključivši i duhovne sadržaje, mentalitet koji nosi te oblike, nazor na svijet, ideje, pogotovo vrijednosti i stavove koji upravljaju ponašanjem. Tu je kao poseban element od velike važnosti i religija, bilo ona naravna bilo nadnaravna. U te tipične oblike ulazi i sva tehnološka podloga materijalne egzistencije, načini odijevanja i stanovanja, obrada zemlje, oruđe za rad, umjetno oblikovani životni prostor, pejzaž. Može se reći da kulturi shvaćenoj u tome smislu pripada sve što je čovjek na zemlji stvorio, a što

nije jednostavna posljedica njegove biološke prisutnosti.¹

Povezanost između Crkve i kulture je i više nego očita, "isto tako je i Crkva, živeći tijekom stoljeća u različitim prilikama, koristila tekvine različitih kultura, da bi svojim propovijedanjem pružila i izložila Kristovu poruku svim narodima, da bi je istražila i dublje shvatila te izrazila u liturgijskom životu kao i u raznolikosti života zajednice vjernika".² To znači da ne postoji neko čisto, destilirano kršćanstvo, nego da je konkretna Crkva uvijek neka kulturna zajednica koja na manje ili više autentičan način, upravo svojom kulturom izražava u toj kulturi utjelovljenu riječ Božju.

Iz povezanosti Crkve i njezine poruke s kulturom proizlazi da krštenje nije samo neki individualni milosni događaj, nego je istovremeno uvrštavanje čovjeka u neku kulturu, zapravo u kršćansku kulturu dotične zajednice. Čin krštenja je početak takvog uvrštavanja, to je povezivanje s nekom zajednicom i omogućavanje uključenja u tu zajednicu povezanu dočnom kulturom.

Na primjeru katekumenskih škola rane Crkve možemo vidjeti kako je tekao proces uvrštavanja u kršćansku kulturu onoga vremena jer te škole nisu bile samo škole u kojima se predavala kateheza u smislu teoloških spoznaja, nego se katekumen priučavao na život s kršćanima. Slično redovničkom novicijatu. Imao je kao krštenik kuma koji se osobno brinuo za njegov daljnji rast. Krštenje je, dakle, bio samo početak jednoga dugog procesa uvrštavanja u evanđeoske oblike ljudskog življjenja u kraljevstvu Božjem.

SAKRAMENT KRŠTENJA U OZRAČJU SUVREMENOG DRUŠTVA

Sve ovo ranije rečeno može se primijeniti u okolnosti našega društva u pitanju problema koji su vezani uz odrasle novokrštenike, ali i djecu koja se krste, te njihovo prihvaćanje i

¹ Usp. *Gaudium et spes. Konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu*, u: DRUGI VATIKANSKI KONCIL: Dokumenti. VII. popravljeno i dopunjeno izdanie, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br. 53.

² Isto, br. 58.

smještanje u prostor kršćanske kulture. Ranije, dok je još postojalo jedno kompaktno kršćansko društvo, tj. društvo kršćanske kulture, svećenik prilikom krštenja i oko krštenja nije imao posebnih poteškoća. Krstio je dijete i prepušto ga je društvenoj sredini. Samom socijalizacijom preko obitelji i življenjem u tom društvu dijete je poprimalo načela, običaje i načine komunikacije kršćanske sredine. No, svjesni smo da su se danas stvari promijenile. Današnji javni život više nije kršćanski, tendencije razvitka društva svakako idu u smislu sve veće sekularizacije. Razvitak novih tehnologija, koji je u naše vrijeme doveden do svojevrsnog vrhunca, ima za cilj potpuno otuđenje čovjeka, ponajprije od njega samoga, a onda i od društva u kojem živi. Svjedoci smo prave de-kristijanizacije cjelokupnog društveno – političkog života u kojem se ne samo napadaju i ruglu izvrgavaju kršćanske ideje, nego se u pitanju dovodi i prirodni zakon.

Postoji vrlo velika potreba da se oblikuje zajednica i da se izgradi kultura, koja će u današnjim prilikama moći okupljati kršćane. Potrebni su novi oblici i novi načini djelovanja koji će postojeću kulturu i preko nje društvo u cjelini obogatiti i prožeti evanđeoskom porukom. Po našem mišljenju u tome pravcu i treba ići smjer nove evangelizacije o kojoj se toliko puno govorи u posljednje vrijeme. ■

VELIČINA DVOJICE LJUDI

PONIZNO I JEDNOSTAVNO

Dva događaja koja su zasigurno obilježila ovu godinu jesu najava odreknuća od papinske službe, pape Benedikta XVI. i izbor novog pape. Prvi događaj odjeknuo je poput bombe u svijetu. Kako i ne bi kada je papa Benedikt XVI. prvi papa u posljednjih sedam stoljeća koji je to učinio slobodnom voljom. A drugi događaj, koji nije ništa manje ostao u sjeni, jest izbor novoga pape, argentinskog kardinala Jorgea Marija Bergoglia. Prvi put nakon 1300 godina za papu je izabran kardinal koji nije iz Europe. Oba ova događaja zaslužuju da ih se prisjetimo onako kako su se i događala.

ODREKNUĆE OD PAPINSKE SLUŽBE PAPE BENEDIKTA XVI.

Papa nas je malo zatekao, ovako je voditelj tiskovnog ureda Svetе Stolice o. Federico Lom-

bardi započeo susret s novinarima povodom odreknuća pape Benedikta XVI. Vijest o odlasku Pape prenijele su sve svjetske medijske kuće, izvještavajući kako je Papa svoju odluku o odreknuću objavio 11. veljače, na redovitom konzistoriju s kardinalima, na kojem je trebao proglašiti troje blaženika. *"Duboko svjestan težine toga čina, u punoj slobodi, izjavljujem da se odričem službe Rimskog biskupa, nasljednika svetog Petra, koju su mi 19. travnja 2005. povjerili kardinali, tako da će od 28. veljače 2013., od 20 sati, stolica Svetog Petra biti upražnjena (sede vacante) i trebat će se sazvati – od strane onih kojima je to zadaća – konklave za izbor novog pape."*

Odlazak Pape nas je sve pomalo iznenadio, pa je zato i izazvao različite reakcije u javnosti. Bilo je onih koji su ovu vijest dočekali sa dozom sumnje, je li vijest zaista točna? Neki pak s određenom dozom straha, što će biti dalje, ali bila je i većina onih koji su ovu vijest pro-

komentirali kao veliku gestu poniznosti pape Benedikta XVI. Zasigurno, Papa nam je ovom gestom dao veliko svjedočanstvo duhovne slobode i nenavezanosti. Papa je osoba od duhovnog autoriteta, tako da je i svoju odluku o odlasku donio u ozračju molitve, kako je i sam rekao; "Nakon što sam se više puta preispitao pred Bogom, došao sam do uvjerenja da mi moje snage, zbog poodmakle dobi, više ne dopuštaju vršiti, na prikladan način, moju papinsku službu." Svijest da ga zdravlje pomalo napušta, te zbog nedostatka snage da obnaša papinsku službu, kako i sam kaže, "u današnjem svijetu, izloženom brzim promjenama", bio je glavni razlog njegove odluke. Obrazlažući u nastavku kako su za "naviještanje evanđelja potrebni također tjelesna i duševna snaga, koja se, posljednjih mjeseci, kod mene smanjila tako da moram priznati da nisam više sposoban dobro vršiti povjerenu mi službu". Na kraju svoga govora Papa je ohrabrio kardinale pozvavši ih: "Povjerimo, sada, svetu Crkvu brizi Vrhovnog Pastira, Našega Gospodina Isusa Krista i zazovimo sve-tu Majku Mariju da svojom majčinskom dobrotom bude na pomoć ocima kardinalima u izboru novog pape". Što drugo reći na ovakvom hrabrom i poniznom činu, nego se složiti s izjavom nadbiskupa Forte: "Dužni smo papi Benediktu XVI. očitovati svu svoju ljubav, najdublju odanost, iskreno divljenje i zahvalnost za službu koju je osam godina obnašao s golemom velikodušnošću."

Na poseban način tu ljubav su mu iskazali vjernici sudjelujući na svakom njegovom javnom nastupu posljednjih tjedana njegova pontifikata. Benedikt XVI. doživio je ispraćaj kakav se nije mogao očekivati. Na njegovu posljednjom susretu na Trgu sv. Petra bilo je oko 200.000 vjernika, koje su oduševljeno pljeskali, a mnogi su i plakali. Papa je bio vidno dirnut. Slab, ali nasmiješen, Papa, kojemu je gotovo 86 godina, prethodno je obišao Trg svetog Petra u papamobilu, dok je mnoštvo mahalo zastava ma svojih zemalja i nosilo transparente s natpisom "Hvala!" na svim jezicima. Sam trg i Via della Conciliazione (velika avenija koja od Tibera vodi do Vatikana) bili su preplavljeni ljudima.

Točno kako je i najavio, u 20 sati završio je pontifikat pape Benedikta XVI. Na čelu Katoličke crkve bio je osam godina. Njegov su prsten, kao i pečat, u skladu sa pravilima, uništeni. Be-

nedikt XVI. prve svoje dane i mjesece u miru proveo je u Castel Gandolfu, sve dok se ne nije obnovio vatikanski samostan Mater Ecclesiae u kojem danas boravi. Na svome profilu na Twitteru je objavio posljednju poruku vjernicima i poručio: "Zahvaljujem na vašoj ljubavi i vašoj podršci. Uvijek osjećajte radost koja dolazi od postavljanja Krista u središte vaših života". Papa je napustio Vatikan helikopterom krenuvši u ljetnu papinsku rezidenciju u Castel Gandolfo. Zvonjavom su ga ispratila sva zvana rimskih crkava, a u Castel Gandolfu ga je dočekalo nekoliko tisuća vjernika. Papa je s prozora rezidencije pozdravio vjernike. "Hvala vam na vašem prijateljstvu i na vašoj ljubavi. Ovaj je moj dan drugačiji od svih prethodnih, od večeras postajem hodočasnik koji kreće na posljednji dio svoga puta na Zemlji. Želio bih raditi na zajedničkom dobru za Crkvu i čovječanstvo. Iz svec srca dajem vam svoj blagoslov", poručio je papa u miru Benedikt XVI. na svojem posljednjem pojavljivanju u javnosti. Iako smo zbog odlaska Benedikta XVI. pomalo ostali bez teksta, nismo bili ostali i bez nade. Iako je sede vacante (izraz kojim se prema kanonskom pravu Rimokatoličke crkve označava vrijeme dok je papinska ili biskupska stolica/katedra prazna nakon papine smrti ili povlačenja), nema dragog nam pape, nema ga u smislu da upravlja, već je s nama povezan u molitvi – ipak je to bilo posebno stanje, stanje iščekivanja i smirenosti.

IZBOR NOVOGA PAPE – PAPA FRANJO

Nakon odlaska pape Benedikta XVI. u Vatikanu su užurbano počele pripreme za izbor novoga pape. Tako je Dom svete Marte još jednom postao mjesto boravka 115 kardinala koji su došli iz cijelog svijeta kako bi zajednički izabrali novog poglavara Katoličke crkve.

Prvog dana konklava kardinali nisu imali rezultat u prvom glasovanju, nakon čega je iz dimnjaka Sikstinske kapele oko 19 sati izašao crni dim, što znači da papa nije bio još izabran. Zatim je uslijedio drugi dan glasovanja. Od jutarnjih sati na kišnom Trgu Sv. Petra polako se okupljalo mnoštvo iščekujući izbor novog pape. Prvi krug glasovanja rezultirao je crnim dimom, a molitve za izbor novog poglavara Katoličke crkve jačale su u poslijepodnevnim sa-

timu. Mnogi su mislili kako drugog dana konklava neće biti izabran novi papa, vjernici su očito imali drugi osjećaj. Novi papa, 266. poglavnik Katoličke crkve, izabran je u petom glasovanju. A onda se u 19.06 sati u srijedu, 13. ožujka 2013. godine iz dimnjaka Sikstinske kapele pojavio bijeli dim. Imamo papu! Mnoštvom se proširilo oduševljenje uz suze i sretne uzvike, oko 300.000 vjernika pozdravilo je bijeli dim iz dimnjaka Sikstinske kapele. Zvonila su sva zvona, a uoči izlaska novog pape na balkon bazilike sv. Petra, glazba vatikanske policije intonirala je talijansku i vatikansku himnu.

Obraćanje s balkona na pročelju bazilike sv. Petra novi papa Jorge Mario Bergoglio (76), argentinski kardinal, isusovac, počeо je riječima: "Braćo i sestre, dobra večer!" Pomalo neobičan govor za novog papu. Neobično je što je kao isusovac izabrao ime Franjo (po Franji Asiškoj), a ne ime Ignacija Loyole, osnivača isusovačkog reda. "Vi znate obvezu konklave da izaberete rimskog biskupa, ali čini mi se da su ga moja braća kardinali otisli uzeti na kraj svijeta. Evo, sada smo tu!" – bile su prve riječi pape Franje. U sivoj prvom obraćanju mnoštvu na Trgu Svetoga Petra pozvao je vjernike da se zajednički po-

mole za biskupa u miru Benedikta XVI. Prije nego je udijelio blagoslov vjernicima zamolio je: "Prije negoli biskup blagoslovi narod, molim vas da vi molite Gospodina da me blagoslovi!" - kazao je papa.

I na kraju, volio bih istaknuti još jedan neobičan događaj ili, kako to kažu novinari, povjesni trenutak koji se dogodio u Castel Gandolfu, a to je prvi susret dvojice papa, sadašnjega i bivšega. Slika dvojice papa kako mole na istoj klupi obišla je cijeli svijet a zašto i ne, pa "mi smo braća", rekao je papa Franjo.

Prošlo je od izbora novoga pape nekoliko mjeseci, svijet od tada sa zanimanjem prati njegovo djelovanje. Rekli bi mnogi da je već s izborom imena označio u kojem bi smjeru mogao ići njegov pontifikat. Iz dosadašnjega njegova djelovanja možemo izdvojiti kako je Papa pozvao na reformu globalnoga gospodarskog sustava i osudio devijacije na finansijskim tržištima. Žali se na kulturu blagostanja te vladavinu konzumerizma i kulture rasipnosti, glasno se zauzima za mir u svijetu.

Poziva kršćane na povratak kršćanskim načelima. Papa se jednostavno zauzima za čovjeka. ■

PIŠE: FRA JOSIP IVANOVIĆ

O KRŠĆANSKOJ RADOSTI

KRŠĆANINE, JESI LI RADOSTAN?

Na samome početku jedno posve neobično, pomalo čudno pitanje koje privlači pažnju. Odgovor je skriven negdje u pojedincu, u njegovoj nutritini, u njegovu srca. Zapravo, upućeno je i tebi, dragi čitatelju! Pokušaj sam odgovoriti na pitanje koje se veže za tvoju egzistenciju, za tvoj život na zemlji – i među ljudima.

“Radost je plod susreta i odnosa, onoga susreta koji prožima živote i u kojem sami život dodiruje iskonske razloge svoga postojanja. U svakome istinskom i iskrenom susretu uvijek iznova otkrivamo i susrećemo sebe. Samo kroz tu dimenziju susretanja susreti nas dotiču, zaočupljaju, osvajaju, zadivljuju, raduju.” (Ante Crnčević) Radost je osjećaj zahvaćenosti susre-

tom s Bogom i čovjekom. Kršćanin kao takav pozvan je na radosno svjedočenje svoga poziva. Dužnost svakoga jest otkriti pravu radost vjere u vlastitom životu, a to obuhvaća i cijelo biće. Prožima naše osjećaje, obuzima i grije naše srce, pomaže umu razumjeti. Ipak, pojedinac ovđe nije sam. Tu je Crkva, zajednica spašenih, zajednica onih koji se raduju u Gospodinu, koji izriču svoju radost na razne načine i tako svjedoče ljepotu Božje blizine.

USKRSNA RADOST

U Starom zavjetu radost se shvaća i prikazuje kao dio života vjernika: “Više si u srce moje ulio radosti nego kad obilno rode pšenica i vino” (Ps 4,8). Sveti Pavao nastavlja govoreći

o radosti u iščekivanju Gospodinova dolaska: "Radujte se u Gospodinu uvijek! Ponavljam: radujte se! Blagost vaša neka je znana svim ljudima! Gospodin je blizu" (Fil 4,4-5). Isus u svojim javnim govorima inzistira na radosti. Ipak, možemo naglasiti Isusov govor učenicima na posljednjoj večeri: "To sam vam govorio da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpuna" (Jv 15,11). On moli za svoje učenike da imaju puninu njegove radosti u sebi (usp. Iv 17,13). Isus, jednostavno i blago, ali veoma hrabro, iznosi smisao i bit kršćanskoga života koji se ostvaruje samo preko križa. Ipak, u cilju je nešto više – radost uskrsnuća. O tome na poseban način govori susret Isusa s učenicima na putu u Emaus. "Učenici su u susretu s Uskrsnim prekinuli žalovanje i tjeskobu straha te bili uvedeni u zbiljnost Kristova uskrsnuća putem živoga iskustva njegova preobraženoga Tijela. Na posljetku, učenicima su darovani nova cjelina i novi identitet, odnosno, novi način njihovog razumijevanja Kristova Događaja." (Ivica Žižić) Isus prije svojega kraja govori učenicima da će njihova žalost zbog njegove muke i smrti biti preobražena u radost zbog njegova uskrsnuća. I doista, kada ga ugledaše uskrsnula, nitko im ne moguće uzeti radost (usp. Iv 16,20-23). Prema tome, "kršćanstvo, rođeno iz susreta s Kristom uskrsnim, trajno živi i naviješta radost novoga života. Iz susreta s Uskrsnim, kršćanin preobražava i sve susrete sa smrtnima, sa svijetom, sa životom kojem treba umrijeti da bi postao susretnikom Kristove vječnosti i neprolazne radoći" (Ante Crnčević). Kršćanstvo mnogi smatraju protivnikom radoći ili prokletstvom života. Stoga već sv. Pavao upozorava i potiče kršćane da budu ispunjeni radošću koja dolazi odozgo, od Duha: "Plod je pak Duha: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost..." (Gal 5,22). Prosvjetljen Božjom riječju i njegovom milošću, kršćaninov život postaje živiljena radost, radost susreta s Uskrsnim.

ČOVJEK ZAHVAĆEN RADOŠĆU VJERE

Godinu vjere trebali smo – pokušali smo – željeli smo – proživjeti u duhovnoj radosti, radoći koja izvire iz pravoga i istinskog susreta s Drugim. Pri tom ne mislim samo na Godinu vjere, nego na svaki trenutak koji nam je daro-

van. Osim što je ovo posebno razdoblje željelo u nama potaknuti razmišljanje o našoj vjeri, ono se ne može zaustaviti tek na 365 dana koji su nam bili ponuđeni, nego se imaju proširiti na svaki dan našega života. Papa Benedikt XVI. u apostolskome pismu kojim proglašava Godinu vjere piše: "Vjerom su, tijekom stoljeća, muškarci i žene svih životnih dobi, čija su imena upisana u Knjigu života (usp. Otk 7, 9; 13, 8), isповijedali ljepotu naslijedovanja Isusa Krista gdjegod su bili pozvani dati svjedočanstvo svojeg kršćanstva (...). Po vjeri živimo i mi: svakodnevnim priznavanjem Gospodina Isusa, prisutna u našem životu i povijesti" (Porta fidei, 13). Nemoguće je od isповijedanja i svjedočenja kršćanske vjere ukloniti radost i ljepotu nje same. U kršćanstvu je iskustvo radosti veoma važno i prijeko potrebno. Ne svjedočiti radost kršćanskoga života znači ne svjedočiti istinu o vlastitom spasenju Boga koji se utjelovljuje i tako susreće čovjeka. Ne svjedočiti radost znači oduzimati kršćanstvu ono što mu priliči i ono što ono u svojoj biti jest. Kakav je kršćanin bez radoći? Ako nije radostan, možda i nije kršćanin! Možda njegovo iskustvo Boga nije pravo. Radost kršćanstva ima biti znana svima i ima bit znak svima.

RADOST SVJEDOČENJA

Radost kršćaninova života potiče, prosvjetljuje i povećava različite čovjekove radoći. Tako možemo razlikovati radost istine, radost srca, radost lijepoga, radost sjećanja, radost iščekivanja itd. Duhovna radost kao takva prosvjetljuje cijelo čovjekovo biće, čineći ga uvijek više ljubaznim i očaravajućim za drugoga. Tačka prava radost čini kršćanina vidljivim izrazom nevidljive Ljepote; čini ga privlačnim za sve koji "sjede u tmini i sjeni smrtnoj" (Lk 1,79). Kršćanin, budući da je i sam svjedok uskrsne radoći u vlastitom životu, ispunjen je radošću susreta s utjelovljenim Bogom, Isusom Kristom, koji je put te radoći. Samo preko njega je moguće potpuno upoznati Boga; samo on dopušta radovati u spoznaji istine; samo on nam otkriva božanski život. On svoje svjedočanstvo vjere izražava radošću koja se "iskazuje i priopovijeda osmijehom, gestama vadrine, životnim stavom prepunim nade. Radost otvara ljudsko biće

prema svetom, transcendentnom. Ona govori univerzalnim jezikom koji je osobito vidljiv u semantici lica toga prvoga prirodnog simbola čovještva u osmijehu” (Ivica Žižić). Na tragу ovoga razmišljanja slušamo i riječi pape Franje: “Prvo što bih vam želio reći: *radost!* Nemojte nikada biti žalosni muškarci i žene; kršćanin ne smije nikada biti takav! Ne dopustite da vas obuzme obeshrabrenje! Naša se radost ne rađa iz posjedovanja mnogih stvari, nego izvire iz susreta s osobom: Isusom koji je među nama; rađa se iz svijesti da s njim nikada nismo sami pa ni u teškim trenutcima, ni kada nas životni put namjeri na probleme i naizgled nesavladive zapreke, a ima ih mnogo!”

RADOST U KRIZI?

Kada govorimo o krizi današnjice, koja se vidljivo očituje na gospodarskom i financijskom planu, možemo se pitati koliko smo mi sami u krizi. Možda se ta riječ danas koristi za sve i svašta. Onaj koji je istinski u krizi jest sam čovjek u svakom pogledu. Čovjek koji se udaljio

od Boga, koji je izgubio uporišnu točku, izgubio je i orientir. Izgubljen je u svijetu koji se guši. Izgubljen je u mišljenju samoga sebe. Može li i kršćanin biti u krizi? Govoreći o krizi čovjeka i kršćanstva, mons. Ivan Šaško piše: “Ako danas išta više znači riječ *kriza*, tada se i kriza kršćanstva može svesti na krizu njezinoga bitnog obilježja – radosti. Jer što ima tragičnije od oduzimanja radosti radosnoj vijesti? Danas se u našim životima redovito sudaramo ili s naglašenom tugom ili s prigušenom radošću. Izostala je istinska radost.”

Smisao kršćanske radosti nije tek puko intelektualno shvaćanje, već prožetost cijelogobića. Stoga, radost je dar što ga je kršćanstvo darovalo svijetu. Cijelo naše biće je stvoreno za radost. Sveti Augustin će reći: “Ne može se pronaći netko tko ne bi želio biti sretan.” Sreća i radost bitne su sastavnice čovjeka, njegova su potreba, njegovo pravo. Ipak, kršćaninu je pripisana posebna radost i mora je tražiti dok je ne pronađe, dok se njegovo *srce ne smiri* uotpunoj i jedinoj Radosti. Ne dajte da vam ukradu radost!

PIŠE: FRA FILIP PUŠIĆ

REPUBLIKA HRVATSKA U EUROPSKOJ UNIJI

DUHOVNU BAŠTINU TREBA DIJELITI S DRUGIMA

Datum koji označava svojevrsnu prekretnicu za Republiku Hrvatsku bio je 1. srpnja 2013. godine, kada je Hrvatska postala punopravna članica Europske unije. Hrvatska se pridružila ostalim dvadeset i sedam članica, tako da se sada sveukupan broj članica popeo do brojke 28.

POVIJEST EUROPSKE UNIJE

Sami počeci Europske unije sežu do ne tako daleke 1951. godine, kada je potpisana Pariški ugovor o osnivanju Europske zajednice za ugulen i čelik od strane šest različitih država, a taj ugovor je stupio na snagu 1952. godine. Razlozi potpisivanja Pariškog ugovora bili su da se ojača ratom oslabljena europska ekonomija, sprijeći mogućnost novog rata ili prodiranje komunističkih ideja na zapad Europe te da se održi trajni mir na ovim područjima. Između

ostalog, ugovor se brinuo i za neometanu ekonomsku ekspanziju, povećanje produktivnosti rada i stope zaposlenosti. Ova zajednica od šest država bila je prva međunarodna organizacija koja je sa svojim nadnacionalnim temeljima predstavljala početak stvaranja europske federacije, tj. buduće Europske unije. Prvi predsjednik Visoke vlasti bio je Jean Monett, francuski političar čija je ideja i bila Pariški ugovor. On, uz Roberta Schumana, slovi za jednog od osnivača Europske unije. Rimskim ugovorima, potpisanim 1957. godine u Rimu, osnovane su Europska ekomska zajednica (EEZ) i Europska zajednica za atomsku energiju (Euratom). EEZ-om je ustanovljena carinska unija među državama potpisnicama (Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Njemačka) te su postavljeni kriteriji i temeljni ciljevi stvaranja zajedničkog tržišta koje bi osiguralo slobodno kretanje ljudi, roba, usluga i kapitala. Godine 1958. ustanovljen je Europski parlament, čiji je

prvi predsjednik bio Robert Schuman. 1. srpnja 1967. godine stupio je na snagu Sporazum o udruživanju organa EEZ-a, Europske zajednice za ugljen i čelik te EUROATOM-a. Godinu dana kasnije, uspostavljena je carinska unija između zemalja potpisnica. Prvo proširenje europskih zajednica dogodilo se 1973. godine, kada se zajednici država priključuju Velika Britanija, Irska i Danska. Ugovor o Europskoj uniji, poznatiji kao Ugovor iz Maastrichta, potpisana je 1992., a stupio je na snagu 1. siječnja 1993. godine. Države članice uspostavile su Europsku uniju (EU) te time ujedno označile novu etapu u integriranju naroda Europe u sve čvršću uniju. Ovim su Ugovorom postavljeni ciljevi ekonomске i monetarne unije, jedinstvene valute, zajedničke vanjske i sigurnosne politike, zajedničke obrambene politike, a zatim i obraće, uvođenja građanstva Unije, uske suradnje u pravosudu i unutarnjim poslovima. Ugovorom o Europskoj uniji ovim je europska integracija iz pretežno gospodarske integracije prerasla u političku uniju. Godine 1992. EU je odlučila pokrenuti ekonomsku i monetarnu uniju (EMU), koja uključuje uvođenje jedinstvene europske valute, kojom bi upravljala Europska središnja banka. Jedinstvena valuta – euro – postala je stvarnost 1. siječnja 2002., kada je euro zamijenio nacionalne valute u dvanaest država članica EU (Belgija, Njemačka, Grčka, Španjolska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Austrija, Portugal i Finska). Do sada su se države priključivale u šest navrata kroz povijest, a Republika Hrvatska je zadnja članica koja je stupila u Europsku uniju do današnjeg dana. Kroz ovaj kratki povijesni pregled vidimo kako Europska unija ima zadatak ujediniti političku, gospodarsku i ekonomsku dimenziju svake države.

POSLANJE REPUBLIKE HRVATSKE U EUROPJSKOJ UNIJI

Bili smo svjedoci razvijanja Europske unije, a sada smo njezini integrirani član koji se razvija skupa s njom. Svaka država članica ima svoju ulogu u zajedničkoj Europi, a na nama je da otkrijemo što Republika Hrvatska, koja nije samo zemlja i politika, nego ponajprije zajednica svih Hrvata, može ponuditi Europi i koja

je naša uloga u Europi. S obzirom da se oko 86% Hrvata izjasnilo da su katolici, iz toga se nameće jasan odgovor što mi možemo ponuditi Europi. Europa je iz svoga ustava izbacila svoje kršćanske korijene, te se tako odrekla skoro dva tisućljeća svoje povijesti. Koliko god se Europa pokušala uzdići iznad različitih vjerskih uvjerenja i opredijeljenja, koliko god pokušavala ukopati svoje temelje što dublje u zemlju da se ne vide, koliko god se odricala kršćanstva, ona ipak još uvijek stoji na istome temelju na kojem je stajala kroz povijest. Odreći se kršćanstva i reći da Europa nije kršćanska znači odreći se svega svojega, svega onoga što je dovelo Europu do današnjeg dana. Kršćanstvo je majka Europe i koliko god se razmetni sin odričao svoje majke, koliko god je odbacivao i gazio po njoj, ona uvijek ostaje njegova majka, bez

obzira na odbacivanja, negiranja i marginalizaciju, kojom je se pokušava otarasiti. Hrvatska kao nova članica, kao kršćanska zemlja koja je ušla u Europu, isto treba približiti i svjedočiti Isusa Krista svojom poviješću od stoljeća sedmog do danas, svojim kršćanskim korijenima i vjerom u Isusa Krista, koja je sastavni dio života skoro svih članova Republike Hrvatske.

Naša dužnost je čuvati kršćansku tradiciju i korijene, ne samo naše države, nego cijele Europe, kako se ne bi izgubila u vihorima današnjeg vremena, kako ne bi izgubila svoj identitet.

PERSPEKTIVE EUROPSKE UNIJE

Ponešto bismo mogli naučiti, pri tome mislim na cijelu Europsku uniju koje smo i mi sa-

stavni dio, od pripadnika drugih monoteističkih religija, ponajprije od islama. Jedan Bog, jedna vjera, jedan islam jest nit vodilja kojom se vode. U kojem god dijelu svijeta se nalazili, gdje god boravili, skupljaju se u getoe, njeguju i čuvaju svoju tradiciju, kulturu i vjeru i ne dopuštaju nikome da im to gazi. Spremni su sve učiniti za svoju vjeru. Europa radi upravo suprotno! Odbacuje kršćanstvo, njeguje liberalizam, negira svoju tradiciju i kulturu! Dopušta svakome da radi što god hoće jer se zalaže za potpunu slobodu.

Slobodno mogu usporediti Europu sa prisopodom o izgubljenom sinu. Europa je utemeljena na kršćanskim temeljima, živjela je s kršćanstvom i rasla te se izgrađivala na njemu. Tada je neki čudni vjetar zapuhao u glavi Europe, uzela je sve što joj pripada, i otišla u svijet. Trenutno se Europa nalazi u procesu davanja i trošenja svega što joj je kršćanstvo dalo. Dijeli sve šakom i kapom. Nije je briga što će se dogoditi s kršćanskim vjerom, vrijednostima i tradicijom. Rasipa sve kao rasipni sin koji ne zna kuda će od svega bogatstva što ga je dobio od svoga oca. Nije joj bitno s kime se druži, kome što daje, nego i dalje otvara svoje granice i dopušta mijenjanje svega onoga što je nastalo u njezinu prošlosti. Sin koji je želio biti posve slobodan sada je postao rob slobode.

VRAĆANJE KORIJENIMA

Katolička Hrvatska je postala dionicom Europske unije. Sada samo treba prepoznati svoju ulogu u ovome vremenu.

Smatram da Hrvatska ima što ponuditi i dati Europi, a najvažnija zadaća Hrvata jest biti onaj glas u glavi Europe koji govori Europi kako joj je nekada bilo lijepo kod oca i neka mu se vrati prije nego bude prekasno.

Europa, ako nastavi ovim tempom, ostat će bez svega što vrijedi, i tek tada će početi razmišljati o povratku svojim korijenima. Prije nego što dođe do toga, naš zadatak je svjedočiti svojim životom svoju tradiciju, vjeru i nadu, kako bismo Europi dali ono najbolje što imamo, a to je kršćanstvo i vjera u jednoga Gospodina našega Isusa Krista, koji je temelj sve му.

PIŠE: FRA IVAN M. LOTAR

NOTAMA ISPISANA RADOSNA VIJEST

MJUZIKLI “ŽIVOT ZA ŽIVOT” I “USKRSLI”

*“Hvalite Boga u Svetištu njegovu,
slavite ga u veličanstvu svoda nebeskog!*

*Hvalite ga igrom i bubnjem,
slavite ga glazbalima zvonkim i frulom!
Sve što god diše, Gospodina neka slavi!”*

(Ps 150)

GLAZBA JE ODUVIJEK DIO ČOVJEKA

Otkako je svijeta i vijeka, glazba je obilježavala život čovjeka. Radi-lo se tu o udaranju štapom o štap ili izvedbi simfoniskog orkestra svejedno je, razlika je jedino – u metodi i napretku. I u životu Crkve glazba ima značajnu ulogu. Prati liturgijsko slavlje. Mislim da nam je sasvim neobično kada nedjeljom na svetoj misi “zateknemo” takozvanu “tihu misu”, misno slavlje bez glazbene pratnje. Mjuzikl pak, kao glazbeni žanr, svakako nam nije nepoznat kako u svjetovnoj umjetnosti, tako i duhovnoj. Ovdje donosimo priču jednog

zbara, glazbenog ansambla “Kolbe”, koji je vođen Božjom Providnošću, pod plaštem Bezgrešne, pridonio da Evanđelje bude na jedan nov način notama ispisano.

PUT DO NEĆEGA SASVIM DRUGAČIJEG

Po dolasku iz novicijata čuo sam kako se organizira audicija za nekakav duhovni – rock-mjuzikl u župi svetog Antuna Padovanskog na Svetom Duhu. Zvučalo mi je privlačno, ali ne toliko da bih odgodio svoj polazak u Vinkovce nakon godinu dana provedenih u Italiji. Vrativši se u Zagreb, čuo sam puno toga lijepoga o mjuziklu, ponajviše od subrata fra Josipa Ivanovića te me je zainteresirao za isti, premda to nisam previše pokazivao, jer ionako je bilo gotovo, audicija je prošla, probe počele, sad je kasno... Ili nije? Došlo je predstavljanje knjige o duhovnosti i teologiji Vojske Bezgrešne Giuseppe Simbule, na kojoj je novoosnovani zbor otpjevao nekoliko pjesama. Ostao sam zapunjeno, oduševljen i pomalo tužan. Bilo mi je žao

što nisam dio svega toga. Zvučali su fantastično! (Eh, da sam tada znao kako će tek zvučati nakon silnih proba!) Međutim, u meni se probudila svijest i unutarnja provokacija kako bih ipak mogao pokušati. Unatoč svoj nelogičnosti. Nakon predstavljanja knjige otišao sam do voditeljice zbora Ive Bardun, te ju upitao mogu li ikako pristupiti zboru. Na što je ona pitala koji sam glas. "Tenor – bariton" - rekoh. Nisam bio siguran postoji li uopće takva kombinacija. Bila je sretna i rekla da dodem na probu, pa čemo vidjeti. Nakon blagoslova od strane poglavara uputio sam se na prvu probu. Postavši članom zbora "Kolbe", pribjavao sam se svojih glazbenih (ne) sposobnosti. Međutim pokazalo se da su preduvjeti tu, samo je bilo potrebno mnogo rada. Usljedilo je još mnogo, mnogo proba, što glazbenih što režijskih. Usljedili su i prvi nastupi.

VIŠE OD ZBORA

Sam zbor postao je nešto daleko više – obitelj. Razmjenjivala su se iskustva, životni stvari, izmjerenjivale radost i frustracija. Rad na ovom projektu je bio baš to – rad za viši cilj, nikako posao, osim toga nitko za taj rad nije ni bio plaćen. Obitelj je i porasla za nekoliko novih članova, koji su se izvrsno uklopili! Stvorili su se uvjeti za spomenuto stanje obitelji: povjerenje, prihvatanje drugoga, oslanjanje na drugoga; a sve to ukorijenjeno u osobnoj molitvi i euharistiji, a svakako i u zajedničkoj euharistiji te molitvi prije svake probe i nastupa. I što sada? Iza nas je divna suradnja, divno vrijeme provedeno skupa, gostovanja širom lijepe naše, izdanje nosača zvuka sa pjesmama iz mjužikla, hodočašće i studijsko putovanje u Poljsku, više od 15 izvedbi...Sada odustati? Nikako! Gospodin je u nama tek započeo ono što će sam i dovršiti.

NOVI POČETAK I NOVA – ŠIRA OBITELJ

Na povratku iz Poljske pogledali smo jedan DVD. Zašto je to važno? Zato jer smo pogledali mjužikl "Il Risorto" (Uskrslji) Danielea Riccija, te nam je ponuđen novi projekt u varijanti na hrvatskom jeziku. Svi smo bili oduševljeni i pristali na daljnju suradnju. Mjesec dana po

povratku u Lijepu našu, uslijedila je nova audicija. Uloge su podijeljene, neki stari članovi (uvijek će biti u našim srcima) odustali su zbog drugih neodgodivih obveza, a novi članovi su (dobro) došli. Sada je vrijeme da iznova pokazemo primjerom kako smo mi obitelj, kako radimo isključivo na Kristovu slavu, s ciljem širenja "uglazbljena Evandelja" na spasenje duša, jer ako nije tako, bolje neka sve propadne kao da nikada postojalo nije.

ZNANO NEZNANJE

Novi mjužikl zove se "Uskrslji" i prikazuje Isusovo Pashalno otajstvo uz dodatak dana Cvjetnice. Rekao bih da je glazbeno mnogo zahtjevniji, osobito za solističke uloge kojih je također više. Opet ista situacija kao na početku rada na prvoj projektu. Nije li to dobar znak? I nije li to razlog da se opet pitamo: "Kako će to biti?", a odgovor je opet: "Sila će te Svevišnjega osjeniti." (Lk 1, 35) Često se pravimo da razumijemo ovaj citat. Ali kakav je to zapravo odgovor? Čovjeku koji odmah traži odgovore na pitanja: "Kada?", "S kim?", "Koliko?", "Gdje?" vrlo nejasan. Osobi vjere, kakva je bila i Marija, dovoljan. Bog zna, Gospodin vodi, Svevišnji neka nas "osjeni" i povede svojim putem. Gdje, kako, kada? Ne znamo, znamo samo Gospodinove riječi iz mjužikla apostolu Tomi nakon uskrsnuća: "Gdjegod da pošaljem te, znaj, na lice vratit' će se osmijeh, jer ovaj svijet je žedan Boža živog!" S apostolom odgovaramo: "Gospodin moj i Bog moj!" Svim silama trudit ćemo se širom pronijeti vijest da "Uskrsla ljubav u nama živi zauvijek! Ljubav je uskrsla!" ■

FRANJO ASIŠKI - PRIJATELJ

DOPUSTI KRISTU DA TE VOLI

Prijateljstvo! Riječ opterećena raznim značenjima i uvjetovana ljudskim iskustvom. Čini nam se istrošenom ili čovjek današnjice uopće nije spreman biti drugome prijatelj. Danas je zaista potrebno promisliti o nekim riječima i oslobođiti ih svih onih krivih interpretacija. U ponovnom otkrivanju bogatstva riječi prijateljstvo pomoći će nam primjer Franje Asiškoga, kako bismo u njegovu načinu prijateljevanja otkrili tragove kršćanskog načina prijateljevanja i po njegovu primjeru promislili o smislu i potrebi biti nekome prijatelj.

BRAT ILIJA – FRANJIN PRIJATELJ

Jedan od velikih Franjinih prijatelja bio je brat Ilija, koji je bio Asižanin poput sv. Franje. Premda je rođen u Asizu između 1170. i 1180. godine, povjesničari su puno sigurniji o datumu njegove smrti, 22. travnja 1253. godine u toskanskoj Cortoni.¹ Cijelo djetinjstvo provodi u Asizu učeći za učitelja u školi. Sigurno je da se pridružio Franji između 1210. i 1215. godine.² Već je početkom 1217. godine otišao u Siriju i tamo je tri godine obnašao službu ministra provincijala. U Italiju se vraća 1220. godine postavši vrstan i rado slušan propovjednik. O njegovoj diplomatskoj sposobnosti i o njegovu načinu ophođenja s ljudima, najbolje govori boravak među muslimanicima. Tijekom njegova boravka i sveti je Franjo posjetio Siriju. Danas je poznata uspomena na susret sultana i svećoga Franje.³ Po povratku postaje vikar Reda

¹ Usp. Robert MELNICK - Joseph WOOD, *Franjevi konventualci braća zajednice*, Zagreb, 1998., 46.

² Usp. Agostino GEMELLI, *Il francescano*, Assisi, 2000., 51.

³ Usp. Raoul MANSELLI, *San Francesco d'Assisi*, Torino, 2002., 299.

i svoju službu vrši marljivo i dosljedno. U trenutku Franjine smrti obavješćuje cijeli Red i ubrzo se povlači s ove službe. On gradi velebnu baziliku svetoga Franje u Asizu koja i danas svjedoči svojom ljepotom i impozantnošću. Međutim, 1231. biva ponovno izabran za ministra generala. Na toj službi ostaje sve do odstupanja sa službe 1239. Do svoje smrti 1253. godine živi u svojoj rodnoj Cortoni u kojoj se i danas nalazi njegov grob.

U osobi brata Ilike, uz njegovu važnost u organiziraju velikog broja franjevaca, prepoznajemo i istinskog sina i prijatelja svetoga Franje. Ukratko rečeno, Ilija je bio Franjina desna ruka. Budući da se pridružuje Redu u samim početcima, uspijeva ostvariti s Franjom poseban odnos povjerenja i razumijevanja. Važno je naglasiti da je Ilija prisutan u svim važnijim trenutcima Franjina života. Franjino se zdravlje poboljšavalo svaki put kada je Ilija bio uz njega. Napokon, kad je Franjo ležao u trenutku umiranja, Ilija je od siromaška primio poseban blagoslov.

Za brata Iliju možemo reći da bijaše pravi Franjin prijatelj. Nije samo jedan slučaj u životopisima da se spominje kako brat Ilija doslovno trči kako bi susreo svetoga Franju govoreći o njemu kao o dobrom sinčiću koji vrlo dobro razumije asiškoga sveca.⁴

Bez ikakvih pretjerivanja, Franjo je u brata Iliju imao veliko povjerenje, i svetačkom oštrom intuicijom, Franjo je u njemu prepoznao, bez ikakvih sumnji, genijalnog organizatora te sposobnog i hrabrog političara.⁵

⁴ Usp. VIJEĆE FRANJEVAČKIH ZAJEDNICA HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE, *Franjevački izvori*, Sarajevo – Zagreb, 1012., 300.

⁵ Usp. Sidney WICKS, *San Francesco e i suoi amici*, Milano, 1981., 138.

Ikona iz Koptske crkve, sedmo stoljeće

Neki⁶ njihov odnos tumače poput odnosa između Isusa i Petra kojemu je Isus ipak dao poslanje vodstva svoje Crkve.

On je nedvojbeno osoba koja je s Franjom provživiljavala rađanje nečega novoga. Ilija je Franjina podrška u teškim trenutcima, njegova desna ruka i oslonac na životnome putu.

ISUS KRIST – UZOR FRANJINU PRIJATELJEVANJU

Polazna točka za Franju nije nekakva urođena raspoloživost za prijateljstvom, već osoba Isusa Krista, koji je Franju preobrazio stvorivši od njega “univerzalnog brata”, osobu svima dragu i autoritetom primjera poznatu. “Franjo je otkrio milosrdan pogled kojim Bog gleda na

čovjeka. Taj ga je pogled potpuno preokrenuo: od težnje za vlašću i nadmoći on je prešao na sućut, na želju za zajedništvom.”⁷ “Taj Sin, Isus iz Nazareta, dao je ljudskom prijateljstvu autentični izraz i konačni pečat.”⁸

Franjo se poput Krista, trudio biti nenačetljiv, nenasrtljiv, jednostavan i blag prijatelj svima koje je susretao. Svu snagu za zajedništvo crpio je u osobi Isusa Krista. Samo je tako Franjino prijateljevanje imalo snagu svjedočenja.

Pravo prijateljstvo je moguće ukoliko postoji iskreno prijateljstvo s Bogom. Bogu je mjesto pridržano tako da nitko ne može uzeti

⁷ Eloi LECLERC, *Sunce izlazi nad Asizom*, Zagreb, 2009, 50.

⁸ Tonči MATULIĆ, *Zaboravljeno prijateljstvo?*, u: VESPERAE SAPIENTIAE CHRISTIANAE, *Tribine* 2, Ivica Raguž (ur.), Zagreb, 2005, 119-165.

⁶ Usp. Sidney WICKS, *San Francesco e i suoi amici*, 141.

to mjesto, pa ni Franjini prijatelji.⁹ Franjo kao prijatelj i kao brat ne želi biti prijateljem izabranih nego svima onima koji potrebaju biti s drugim. U ovakvom okruženju nema mjesta grupicama istomišljenika nego osoba, poput Franje, zahvaćena i ispunjena Bogom, otvara se svima, mada svjesna da sa svima ne može ostvariti duboki prijateljski odnos.

Osim što je ostvario prijateljstvo s Klarom, koja ga prati od samih početaka njegova obraćenja, Franjo - otvoren svima, ostvaruje prijateljski odnos i sa ženom koja je kasnije ušla u njegov život, Jakobom dei Sette Sogli¹⁰, s kojom nije bilo ni govora o svjetovnom prijateljstvu ili o prijateljstvu iz koristi. Prijateljstvo koje je milošću Božjom ostvario sa samim Bogom, nagnalo ga je biti blizak svima, pa i onima s kojima se nije često viđao. Koliko god Asižanin pripadao srednjem vijeku, često promatrаниm pod krimkom vremena ispunjena tajnovitostima i zamagljenostima, ima što poručiti današnjem čovjeku. Franjo je svoja prijateljstva gradio s onima s kojima je imao zajednički cilj i svrhu vlastita postojanja, samoga Boga. Žudnjama za pravim prijateljstvima koja u svijetu pokidanih i uništenih veza ponovno dolaze na svjetlo dana, Franjo nudi jedan novi recept, način kako biti prijatelj. Po prijateljstvu s Bogom do prijateljstva s bratom/sestrom čovjekom.

REDOVNICI I PRIJATELJSTVO

Jedan od zdravih plodova redovničkoga načina življenja Kristove poruke jest i prijateljstvo. Posvećeni život, kao i drugi načini življenja kršćanstva, živi od zapovijedi na međusobnu ljubav koja svakoga redovnika nuka da ne prestance živi pred očima svoga Gospodina. Osoba posvećenog života treba prijatelje. Stoga, i prijateljstvo koje redovnik ostvaruje mora uključivati druge, nuditi im mogućnost ulaska u zajedništvo i ukazivati da u takvom prijatelj-

⁹ Usp. Robert MELNICK - Joseph WOOD, *Franjevići konventualci braća zajednice*, 47.

¹⁰ Jakoba dei Sette Sogli bila je bogata žena iz Rima koja susreće svetoga Franje na jednom od njegovih putovanja i postaje svojevrsnom franjevačkom trećoredicom. Franjo s njom ostaje sve do svoje smrti 1226. godine.

stvu uvijek postoji onaj Treći, koji nije poput zanijemjelog promatrača, nego je živo prisutan u odnosu prema članovima čitave zajednice. Prijateljstvo između redovnika koje ne bi imalo svoje počelo, izvor i svrhu u osobi Isusa Krista, čini nam se poput slabog pokušaja ostvarivanja nekakve povezanosti kratka vijeka. Ono što treba na poseban način sjedinjavati osobe posvećenog života u kreiranju prijateljstva samo je Evandelje. Kroz iskustvo pravoga prijateljstva otkriva se stvarnost zajedničkog sudjelovanja u životu Crkve, snaga istog izvora koji je u Ocu nebeskom. Primjeri mnogih svetaca¹¹ ukazuju na stvarnu mogućnost ostvarenja prijateljskog odnosa. Franjo svojom svetošću svjedoči redovništvu koje treba biti otvoreno avanturi prijateljstva. Štoviše, prijateljstvo čini važnu sastavnicu redovničkog života.

VAS SAM NAZVAO PRIJATELJIMA (Iv 15, 17)

“Bez prijateljstva umiremo. Nema mogućnosti života u vjeri, ni u teologiji, kao ni u pastoralu, bez prijateljstva.”¹² Koliko god nam se rijeći koje jednom napisa Timothy Radcliffe, čine pomalo idealistički postavljenima, u njima odzvanja ona iskonska čovječja potreba za prijateljstvom. Premda se prijateljstvo katkad svodi na puki interes i zadovoljenje egoističnih prohtjeva, ono, zamišljeno božanski, i dalje čovjeku predstavlja nešto sveto, dužno poštovanja i pažnje.

Stoga, prijateljstvo utemeljeno na samom Kristu koji nas sve naziva prijateljima kadro je snažno svjedočiti i pružiti novi pogled na prijateljstvo koje znači hodati stazom otkrivajući otajstvo života po drugima i s drugima. Sigurni smo da nam primjer Asiškog prijatelja uvelike može pomoći kako bismo svojim prijateljevnjima i svjedočili.

¹¹ Snagu svjedočenja pronalazimo u prijateljstvu Bazilija Velikoga i Grgura Nazijanskoga. Franjevački način prijateljevanja je moguće iščitati u odnosu između dvojice franjevaca konventualaca bl. Antuna Luccija i sv. Antuna Franje Fasanija.

¹² Guglielmo SPIRITO, *Amici per sempre*, Assisi, 2010., 11.

RAZGOVARAO: FRA IVAN M. LOTAR

DOSLJEDNO SVJEDOČITI RADOST EVANĐELJA

INTERVJU: FRA JACK MARDEŠIĆ

Fra Jack Mardešić rođen je 1980. godine u Australiji, u Sidneyu. Hrvatskog je podrijetla, a njegovi su domovinu napustili sedamdesetih godina prošloga stoljeća. Odrastao je u Sidneyu, za koji kaže da je "njegov grad". Prije ulaska u samostan radio je različite poslove: od građevine do crtanja za različite reklamne kampanje. Ovdje donosimo njegovo životno svjedočanstvo, koje može biti, posebno za današnje prilike relativizma i sekularizma, svima nama vrlo poučno.

OBRAĆENJE I DUHOVNI POZIV

Fra Ivan: *Reci nam, ponajprije, kako to da si odlučio izabrati upravo Red franjevaca konventualaca kao mjesto ostvarenja svoga duhovnog poziva?*

Fra Jack: Pa ovako je to bilo. Dan nakon što sam prvi put osjetio duhovni poziv, razgovarao sam s jednom obiteljskom prijateljicom. Nakon što sam joj ispričao što mi se dogodilo, uputila me franjevcima konventualcima. Zatim sam neko vrijeme proboravio s njima, vjerujući da je to Božja volja za mene. I evo, još uvijek sam ovdje!

Fra Ivan: *Mislim da to nešto govoril! Reci mi, što se tiče samoga duhovnog poziva, možeš li podijeliti s nama, kako se to zabilo? Kako si znao da te Baš Bog zove, i da te zove upravo u redovnički život?*

Fra Jack: Svakako! Moje obraćenje i sam duhovni poziv su isprepleteni. Mogu reći da sam primio duhovni poziv kad sam imao 21 godinu. Prije uopće nisam razmišljao o tome da bih bio svećenik ili fratar. Dakle, poziv je za mene bio

Fra Jack i fra Andrew

veliko iznenađenje, božanski intervent! Što se tiče obraćenja, ono je bilo vrlo dramatično. Prije sam živio neurednim životom, životom bez smisla. Dogodilo se to 30. kolovoza. Gospodin mi je dao milost vidjeti čitav moj život i me ne samoga njegovim očima. U pojedinosti ne bih ulazio, jer smatram da nije potrebno. U samom trenutku obraćenja pao sam na koljena i počeo plakati, plakati i plakati jer sam viđio sebe kao jedno užasno sredstvo podjele u svome okruženju. Učinio sam mnogo zla na taj način. Taj trenutak bio je trenutak Božjeg milosrđa prema meni. Bio je to Otac koji mi je oprostio, koji me zagrljio, priredio gozbu jer se njegov sin vratio kući.

Fra Ivan: I priredio ugojeno tele...

Fra Jack: Da, i stavio mi prsten na ruku, ogrnuo me plaštem. Bog se učinio vidljivim, prisutnim; kao tata. To me sve, dakako, potaklo promijeniti život. Brzo nakon toga, uzeo sam ključeve od auta i odvezao se u središte grada gdje sam odmah prekinuo određena poznанства s nekim osobama koje nisu bile loše po sebi, ali taj način života kojim sam živio nekada, zajedno s njima, više nije bio za mene.

Fra Ivan: Sve se to događalo u Sidneyu?

Fra Jack: Da! I sve u jednoj noći. Odmah nakon toga otišao sam jednim drugim prijateljima i zatražio ih oprost za sve naneseno im zlo. Poslije toga otišao sam rođakinji, koja je bila frizerka, kako bi me ošišala, jer sam tada imao dugu plavu kosu. To je bilo još nešto što

sam trebao i htio promijeniti. I tako, vozeći se prema njoj, primio sam duhovni poziv. Čuo sam glas Boga koji mi je rekao: "Jack, ja bih želio da ti budeš brat." Upitao sam: "Brat, ne svećenik?" "Ne, samo brat." Odgovorio mi je. Potom sam imao potrebu jako duboko udahnuti, te osjetio kao da mi netko stavlja veliki jaram, teret na ramena. Nije bilo kao kod Marije, odmah: "Evo me, Gospodine, budi volja Tvoja!" (smijeh) Potom sam počeo poskakivati od sreće! Bilo je to u automobilu! Plakao sam i plakao – ovaj put od silne radosti! Vikao sam na glas: "Postat ću brat! Bit ću brat!" O tome sve mu, kako sam već ranije rekao, nisam nikada razmišljao, niti na to pomišljao. Toliko, o mom pozivu.

NOVA STVARNOST - BRUXELLES

Fra Ivan: Formaciju si imao najprije u državi Indiana, SAD; novicijat, potom si proveo neko vrijeme u Australiji, te na bogosloviji u Rimu; proputovao si pola svijeta već u početnoj formaciji. Trenutno si član zajednice franjevaca konventualaca u Bruxellesu. Recimo da je to relativno nova stvarnost u našem Redu. Bi li mogao opisati kakvo je onđe stanje bilo prije vas, kako je trenutno i kako ju, s obzirom na prethodna dva stanja, vidiš u budućnosti?

Fra Jack: Ne znam previše o samoj stvarnosti Bruxellesa prije našega dolaska onđe. Naši su fratri bili i prije prisutni u Belgiji. Sada su svi samostani zatvoreni, osim ovoga u Bruxellesu. Naša prisutnost ovdje posve je zamrla. To je ujedno slika Crkve ovdje. Velike su potekoće. Ovaj samostan je nekoć bio dio Srednjoeuropskog cetusa, a sada je misijska zajednica Francuske kustodije. Otvorena je ovdje s ciljem usredotočenja na molitveni, potom na zajednički bratski život i na misionarsku djelatnost. Jasno je da u ovom dijelu svijeta treba živjeti redovništvo koje dosljedno svjedoči radost evanđelja. Ukoliko tome ne bude tako, naša prisutnost ovdje potpuno će nestati; to nam je pokazala nedavna prošlost. Što se tiče nas i našega boravka ovdje, samostan je "otvoren" na Antunovo 2012. godine. Radi se o međunarodnoj zajednici: jedan Francuz, Belgijac, Španjolac, Poljak i ja – Australac. Trudimo se što više govoriti francuski jezik, ali talijanski je alternativa.

Fra Ivan: *Svakako jedno bogatstvo! Možeš li mi opisati jedan običan dan zajednice u Bruxellesu?*

Fra Jack: Uuu...Dan je pun molitve! To je ono što me se najviše doima. Svaki dan smo od 6:30 u kapelici i molimo do 9:30. Sat vremena meditacije, zatim Jutarnja molitva časoslova, potom sveta misa. Zatim slijedi doručak. U podne molimo krunicu i Srednji Čas, potom slijedi ručak. Od 18:15 sati ponovno smo u molitvi do 19:15, kada imamo meditaciju i molimo Večernju. Iza toga bratska večera. Nakon večere slobodno je vrijeme i Povečerje oko 21:15. Zatim tri dana u tjednu imamo po sat vremena klanjanja pred Presvetim. Također, kuhamo, čistimo, peremo; sve su to naše redovite obvezne. Trenutno smo u fazi prilagodbe i upoznavanja s lokalnim stanovništvom, koje je većinom muslimansko. Sve nam je novo. Osluškujemo Božji glas, čekamo; nastojimo čuti što On želi ovdje učiniti.

Fra Ivan: *Kakav je odnos s lokalnim, većinskim muslimanskim, stanovništvom?*

Fra Jack: Pa većinom dobar. Ne pljuju za nama. Čak nas i pozdravljuju. Stvarnost u Belgiji je drukčija od one u Francuskoj, gdje je postojala dominacija nad nekim islamskim zemljama Sjeverne Afrike i ondje se osjeća velika napetost zbog toga. Čini mi se da ovdje toga nema. Zanimljivo je napomenuti da ovdje svakog utorka imamo raspodjelu hrane, gdje dođu i mnogi muslimani, što je prilika za uspostavu odnosa.

REDOVNIČKI BRAT

Fra Ivan: *I na kraju, još jedno zanimljivo pitanje. Na početku, kada si svjedočio o svome pozivu, napomenuo si da si redovnički brat, dakle, ne svećenik. Gde vidiš istinsko ostvarenje toga poziva za sebe i za Red?*

Fra Jack: Krenuvši od sebe, spomenut ću jednu konkretnu činjenicu: ja sam sada u Bruxellesu, samo zato jer sam redovnički brat. Da sam ikada zaređen, sada bih bio u Australiji. Apsolutno sigurno! Imamo mnogo župa i potrebbni su nam svećenici ondje. Vjerujem da me je Gospodin pozvao da budem brat upravo iz misijskih razloga. Moram priznati da mi je činjenica da sam (samo) brat, davala veću slobodu.

Gdje se vidim? U misionarskoj ulozi. Osjećam se pozvanim na "ulične" misije, sviđa mi se to. To mogu činiti jer nemam župske obvezne niti obveze vezane za koju drugu sakramentalnu ulogu Crkve. Smatram da bismo mi, kao Red, mogli pronaći nove oblike evangelizacije i pastoralu koji ne bi bili vezani isključivo uz župe. Kao franjevcu, imamo mnogo dublji dah... Dakle, može se. Crkva nije samo klerikalna. Evangelje se ne širi samo preko svećenika. A to, uostalom, savršeno odgovara i našem franjevačkom identitetu. Prvi fratri su bili redovnička braća. Ukratko, smatram da bi se moglo ponovno oživjeti ovaj vid franjevaštva, jer se broj istih u Redu drastično smanjuje. Moram naglasiti da smo prevažni. Kažem to u poniznosti, ali kažem to i ozbiljno. Važni smo!

Fra Ivan: *Jack, hvala ti puno na tvojemu vremenju i svjedočanstvu koje si podijelio s nama! Mir s tobom!*

Fra Jack: Hvala tebi! Ustrajte u svjedočenju! Gospodin vam svima dao svoj mir!

DVOJICA VELIČANSTVENIH

SVETOST SE OČITUJE U ŽIVLJENJU

Pitamo se tko su ona dva blaženika, koja su svojim svetim primjerom osvojila i oduševila svijet, samim načinom života, vjernošću Kristovoj crkvi, Bogu i ljudima. Što je to bilo toliko značajno u njihovom životu pa su mogli oprostiti i vlastitom neprijatelju. Upoznat ćemo njihove živote u ovome kratkom tekstu i dobiti odgovore na već gore postavljena pitanja. Oni su pastiri Kristove crkve koju je On sam ustanovio, oni su ti koji su suojećali patnje i bolove, ali svakako i radosti sa svim ljudima, to su oni koji su znali prepoznati znakovе života i u svoje vrijeme biti proroci Kristove ljubavi i milosrđa prema Njegovoj djeci koju Krist neizmjerno ljubi. Istovremeno živeći svoj kršćanski, ali i svećenički poziv u vjernosti i nadi za bolje sutra. Oba blaženika su svojim životnim primjerom posvjedočila da su promjene, bilo one unutar Crkve bilo one izvan nje, a koje su na slavu Božju – dobre. A sve to živeći jednim “normalnim” načinom života kao i svatko drugi od nas.

BLAŽENI IVAN XXIII.

Angelo Giuseppe Roncalli rođio se 25. studenog 1881. u malom talijanskom planinskom selu pod nazivom Sotto il Monte kod Bergama u maloj seljačkoj obitelji. Angelo je bio četvrtu dijete od njih trinaest, koliko su ih imali njezini roditelji Giovanni Battista Roncalli i Marianna. Već u desetoj godini života osjetio je Božji poziv te odlazi u malo sjemenište u Bergamu. Nakon završenoga malog sjemeništa prelazi na institut svetoga Apolinara u Rimu, gdje je zaređen za svećenika. Nakon redenja Roncalli se vraća kući i u Bergamu ga za tajnika imenuje biskup Giacomo Radini-Tedeschi. Potom Angelo započinje predavati povijest u sjemeništu. Nedugo vremena poslije, točnije

1920. godine, papa Benedikt XV. postavlja ga za predsjednika misijskoga apostolata za Italiju (Consiglio centrale dell'Opera della Propagazione della fede). U listopadu 1958. godine umire papa Pio XII. i, tada već kardinal Roncalli, odlazi na konklave u Rim. Na konklavu je sudjelovao pedeset i jedan kardinal. Poslije dugačkih jedanaest krugova, napokon je došlo do izbora novoga pape: izabran je Angelo i uzima ime Ivan XXIII. Već na samome početku svoga pontifikata uvodi velike promjene unutar Katoličke crkve. Iste godine imenuje

Angelo Giuseppe Roncalli - papa Ivan XXIII.

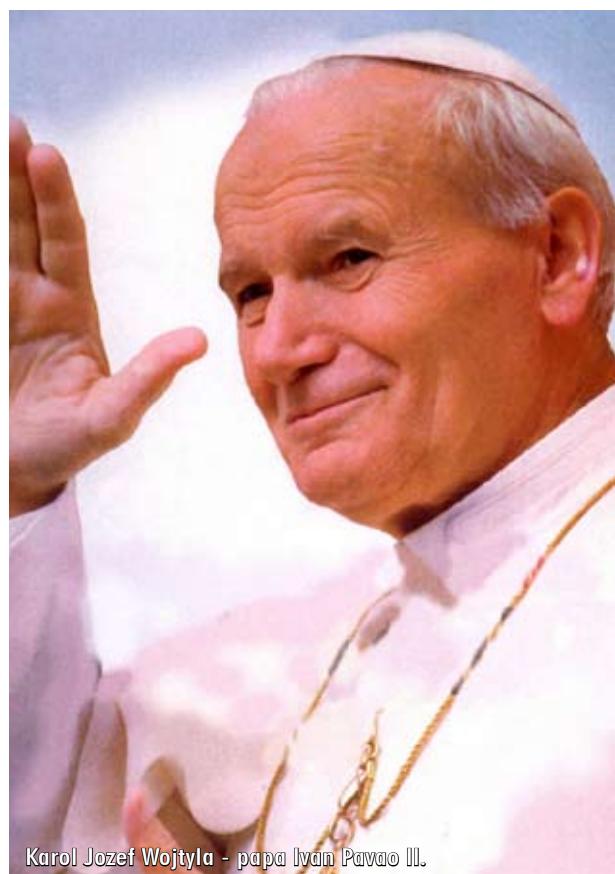
Vatikan, trg sv. Petra

dvadeset i tri kardinala iz cijelog svijeta. 25. siječnja 1959. papa Ivan XXIII. zajedno s okupljenim kardinalima, objavljuje svoju odluku o sazivanju Drugoga vatikanskog koncila. Prije samoga početka Koncila papa odlazi na hodočašće u Loreto i Asiz, s nakanom da Koncil буде uspješan i usmijeren na slavu Božju. Kako piše u Konstituciji o Crkvi, "ovaj sveti sabor, sabran u Duhu Svetom, žarko želi njegovom svjetlošću, koja odsjeva u licu Crkve, prosvijetli sve ljude navješćujući evanđelje svemu stvorenju". Što je novo izabrani papa želio postići sazivajući Drugi Vatikanski sabor? Papa je imao nakanu pripremiti jedinstvo među kršćanima, obnoviti Euharistijsko slavlje, Crkvu više približiti ljudima. Želio je također probuditi Crkvu iznutra i otvoriti je prema van, pomoći joj da uđe u dijalog sa svijetom. Uveden je narodni jezik, umjesto dotadašnjega latinskog jezika, promijenjen je i sam liturgijski kalendar. Laicima se daje značajno mjesto u Crkvi. Možemo reći da je to bio "početak proljeća Crkve" kako je Sabor nazvao kardinal Leon Suenens,

koji je Crkvu video u novom "ruhu", to jest u novome misijskom poslanju. Biskupi, svećenici, laici svi oni postaju svjesni da imaju jedno veliko poslanje u životu kao kršćani za evangelizaciju svih ljudi. I dakako sam blaženi papa Ivan XXIII. je pokazao svijetu što to znači svjedočiti Kristovu ljubav. Zbog svoje vjernosti Bogu, Crkvi i ljudima dobio je i nadimak "Dobri papa". Možemo reći da je on zaista jedan dobar pastir. Papa Ivan Pavao II. proglašio ga je blaženim 2000. godine, a njegovo tijelo preneseno je u baziliku sv. Petra, gdje je i danas izloženo pogledima hodočasnika.

BLAŽENI IVAN PAVAO II.

Karol Jozef Wojtyla rodio se 18. svibnja 1920. u mjestu Wadowice u Poljskoj. Već u ranom djetinjstvu ostaje bez majke, oca i brata, a sestru po imenu Olga nije nikada niti upoznao. Tijekom rata i nakon dvogodišnjeg raz-

Karol Jozef Wojtyla - papa Ivan Pavao II.

mišljanja odlučuje se da postane Kristov svećenik. Krakovski nadbiskup prima ga potajno u bogosloviju. Nadbiskup mu pomaže da završi studij teologije. Za svećenika je zaređen na Sve Svetе 1946. godine. Nakon ređenja Karol odlaže u Rim na studij gdje doktorira na dominikanskom sveučilištu Angelicum na temu "Pitanje vjere kod sv. Ivana od Križa". Karol se usavršavao u poniznosti i skromnosti života, a s vremenom postaje biskupom i kardinalom. Nakon nagle i nenadane smrti Ivana Pavla I. kardinali su se našli u nedoumici koga izabratati za novoga vikara Kristove Crkve. Nakon interventa kardinala Koeniga, bečkog nadbiskupa, koji je ujedno preporučio Wojtylu za papu, kardinali su se složili i izbor je bio završen. Izabran je novi papa netalijan. Sada već novoizabrani papa Ivan Pavao II. pojavio se na balkonu Svetoga Petra 16. listopada 1978. Od samoga početka svoga pontifikata Ivan Pavao II. poka-

zao se kao pravi i brižljivi čuvar Kristova stada. Niti jedan papa do tada nije se susreo s tolikim brojem ljudi kao što je to učinio Ivan Pavao II. Samim audijencijama srijedom prisustvovalo je više od 16 milijuna hodočasnika. Ovo dokazuje koliko je blaženi Ivan Pavao II. bio ljubljen u narodu, ali dokazuje i to koliko je bio vjeran Kristu i Njegovoј Crkvi. Blaženi Ivan Pavao II. je prvi koji je pokrenuo međureligijski dijalog, a dogodilo se to u malenom gradiću Asizu. On je bio prvi papa koji je ušao u sinagogu i džamiju. Zalagao se za mir u svijetu. Možemo reći da je Ivan Pavao II. bio prorok svoga vremena, zbog toga što je prepoznao kako se tijelo koje je Hram Duha Svetoga oskvirnjuje na različite neljudske načine, od samoga predbračnoga seksualnog odnosa do one iskrivljene seksualnosti i zbog toga razvija djelo pod naslovom "Teologija tijela", kojoj je autor sam blaženik. Svjedočanstvo vjere koju je pokazao blaženik bila je zadivljujuća, poput onoga događaja kada je oprostio svome attentatoru Turčinu Mehmedu Ali Agci, koji ga je bio ustrijelio u trbu. Osim svjedočanstva služenja Kristovoj Crkvi papa je bio i vjerni sluga Majke Božje, koju je neizmjerno volio, pa je uzeo i geslo pod naslovom "totus tuus" što znači (sav tvoj). Geslo je preuzeo od sv. Alfonsa Liguorija, koji je veliki katolički svetac. Ali zadivljujuće svjedočanstvo je bilo i to što se je ovaj papa "spustio" među ljudi, bio s njima zajedno, s njima tugovao, plakao, molio, i radovao se. Tješio ih riječima poput "Ne bojte se!" i "Otvorite svoja vrata širom Kristu". Ivan Pavao II. bio je jedan veliki čovjek posljednjeg stoljeća. Ovaj blaženik je pokazao svijetu da je moguće živjeti i danas svoju vjeru, to jest svoj kršćanski poziv. Doka-zao nam je da je vjera Božji dar.

VJEĆNA NAGRADA

Angelo Giuseppe Roncalli, kao papa pod imenom Ivan XXIII. i Karol Jozef Wojtyla, kao papa pod imenom Ivan Pavao II., svjedočeći svojim primjerom života svijetu što to znači biti Kristov učenik, obogatili su nas, ali i samu Kristovu Crkvu, koja je Njegova ustanova. Blaženi Ivan Pavao II. i blaženi Ivan XXIII. bit će upisani u knjigu svetaca 27. travnja 2014. godine.

PIŠE: FRA VLADIMIR VIDOVIC

OPROST - TO JE MOJA OSVETA

BLAŽENI MIROSLAV BULEŠIĆ

Svi ljudi su pozvani na svetost, a tako je malo svetaca u ovome svijetu. Biti svet danas je rijekost. Svatko koga danas sretnemo u našim očima nije niti blizu svetosti. Uvijek nadamo nešto što ne valja, nešto što nam ne odgovara, nešto što nam smeta. Često ne vidimo dalje od onoga što želimo vidjeti. Ali to smo samo mi i naše oči koje ne vide dobro. Među nama ima mnogo svetaca, dobrih ljudi, pobožnih, mirnih, vjernih, punih Duha Svetoga, goruće vjere i čvrste nade, čiji je pogled uvek usmjeren prema Kristu, našem Gospodinu, Spasitelju i Otkupitelju. Jedan od takvih ljudi bijaše i blaženi Miroslav Bulešić, svećenik ispunjen Duhom Svetim, čovjek blaga srca i žive vjere, koji je svojim životom posvjedočio što znači biti Kristov nasljedovatelj, sve do smrti.

KRVAVA KRIZMA U LANIŠĆU

U malom selu Čabrunići, kraj Svetvinčenata u Istri, u obitelji Bulešić 13. svibnja 1920. godine, rođeno je dijete od majke Lucije i oca Mihe, dijete koje još nije znalo kakav ga kraj čeka. Roditelji su mu nadjenuli ime Miroslav i tako odredili njegov put prema slavnome miru u kraljevstvu nebeskom, kako mu i ime govorili. Svoje djetinjstvo proveo je u Čabrunićima, a osnovnu školu pohađao je u Juršićima. Nakon uspješno završenoga osnovnog obrazovanja otišao je u sjemenište te je završio svoje srednjoškolsko obrazovanje u Gorici i Kopru. Poslije srednje škole upisao je filozofsko-teološki fakultet u Riju na sveučilištu Gregoriana. Po završetku studija otvoren mu je put za svećeničko ređenje. Zaređen je za svećenika 1943.

godine, za vrijeme II. svjetskog rata, a od ređenja do 1945. godine bijaše upravitelj župe u Baderni. Godine 1945. imenovan je župnikom u Kanfanaru, gdje je također predavao i vjeronauk u školi, okupljaо mladež u župi, obnovio crkveno pjevanje, organizirao pučke misije i karitativnu djelatnost. Kao aktivni svećenik bijaše trn u oku mnogima koji su prezirali kršćansku vjeru i sve što je imalo veze s njom, ali on se nije dao pokolebiti unatoč mnogim prijetnjama smrću. Govorio je, ako ga ubiju, da će ga ubiti za Boga i vjeru. Samo godinu dana nakon imenovanja župnikom u Kanfanaru, 1946., postao je odgojiteljem u sjemeništu i predavačem u gimnaziji u Pazinu. U kolovozu 1947. pratio je kao službeni pratitelj delegata Sv. Stolice mons. Jakoba Ukmara, koji je dijelio sv. krizmu na području oko Buzeta. Nakon što pristaše komunizma nisu uspjele sprječiti krizmu u Buzetu 23. kolovoza, došli su sljedeći dan pred župnu kuću u obližnjem Lanišću, opet pokušavajući sprječiti krizmu. Mještani Lanišća su složno čuvali crkvu i svećenike, sve dok nije došla "Narodna" milicija. Zatim su se razišli kući držeći da neće biti daljnji nereda. Kada je župnik otvorio vrata župnog dvora zapovjedniku policije, napadači su upali u župni dvor i pred očima policajaca i njihovog zapovjednika, pretukli nasmrt mons. Ukmaru te brutalno pretukli i napisljeku nožem izboli u grlo Miroslava Bulešića. Nakon takvoga brutalnog ubojstva, komunističke vlasti nisu dopustile da Miroslav bude pokopan u svojoj rodnoj župi u Svetvinčentu, nego je pokopan u Lanišću, gdje je i ubijen. Tijelo je tek 1958. godine preneseno i položeno u grobnicu u njegovoj rodnoj župi, a 2003. godine je tijelo premješteno u zidnu kriptu župne crkve u Svetvinčentu.

SVJEDOK KRISTOV

"Odmah možemo reći da je današnja beatifikacija don Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika, svetkovina mira nad ratom, bratstva nad podjelama, oprosta nad mržnjom, božanske ljubavi nad ljudskom zlobom. To je pozitivna poruka, evandeoska, duboko božanska, koja pokreće naša srca da čine samo dobro." Riječi su to kardinala Angela Amata, na misi beatifikacije slavljenoj 28. rujna 2013. u pul-

skoj Areni, kojima je izrekao samu bit i značenje smrti blaženika Bulešića, nove zvijezde na hrvatskom nebu. Don Miroslav bio je istinski i vjerni naslijedovatelj Kristova evanđelja, a sve to se odražavalo na njegov svećenički i pastoralni rad. Nikoga nije prezirao, nego sve ljude ljubljaše, bez obzira na njihova vjerska i politička uvjerenja jer je u svakome vidio ikonu Boga Živoga. Tadašnje vrijeme, zatrovano komunističkom ideologijom, bijaše vrijeme progona Crkve u Hrvata, bijaše isto ono vrijeme kao i na samim počecima kršćanstva. Sada blaženi, Miroslav bijaše čovjek koji je svojom krvlju, po uzoru na mnoge mučenike prvih kršćanskih vremena, zapečatio svoju životnu vjeru i vječnu nadu u otkupljenje, koje se dogodilo po Isusu Kristu. Podnijeti mučeništvo za vjeru milosni je čin Božanske ljubavi koja je tijekom vremena pripremala služe Božje za najuzvišeniju i najtežu zadaću, a to je svjedočanstvo vjere u smrti.

Na njegovo nadgrobnoj ploči piše: "Miroslav Bulešić - svjedok Kristov." Podigli su je, o 40. obljetnici njegove smrti 1987. godine istarski svećenici. Kako ističe vicepostulator Bulešićeve kauze, mons. Vjekoslav Milovan, "tim su natpisom očitovali svoje uvjerenje, ali i uvjerenje cijele istarske Crkve, da je u liku ovoga mladog svećenika ona dobila suvremenog kršćanskog mučenika."

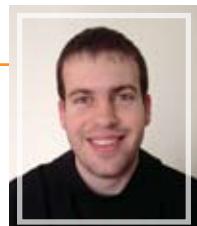
Blaženi Miroslav Bulešić u ovome našem vremenu sjajna je zvijezda po kojoj se možemo ravnati i usmjeravati svoj put prema Kraljevstvu nebeskom. Njegovo mučeništvo podsjeća nas da ostanemo vjerni Isusu Kristu i njegovu Evanđelju života i istine. Poziva nas da budemo jaki, odvažni i ustrajni u vjeri, tom vrijednom daru koji rasvjetljuje našu pamet da vidi istinito i upravlja naše srce činiti dobro. ■

PIŠE: FRA MARKO PARAT

NEPRAVILNO KORIŠTENJE MEDIJA - OPASNOST ZA PSIHO-DUHOVNO ZDRAVLJE

ŽIVJETI OVDJE, A NE TAMO

Mediji su naša svakodnevica. Nezamisliv je život suvremenog čovjeka bez masovnih medija tj. interneta, televizije, tiskovina i komunikacije mobilima. Mediji su sastavni dio svakog čovjeka bez obzira na dob, rasu, imovinsko stanje, i religijsku opredijeljenost. Sigurno je da danas nitko ne može izbjegći utjecaju medija. Štoviše, utjecaj medija na društvo značajno određuje odnose u društvu pa ih nazivamo sedmom silom zbog njihove društvene snage. Budući da je društvo sačinjeno od pojedinaca, medijima se može itekako utjecati na život pojedinca kao i na njegovo psiho-duhovno zdravlje. Ljudi su oduvijek težili za povezanošću s drugim ljudima. Njihova se želja za povezivanjem i informacijama lako može iskoristiti kako bi se ljudima manipuliralo. Stoga je današnji čovjek izložen opasnosti medija ukoliko ih nepravilno koristi.

LOŠ UTJECAJ MEDIJA

Kada posjećujemo internetske portale, čitamo dnevni tisak ili gledamo televiziju, primjećujemo da je dobar dio medijskog prostora ispunjen izvješćima o lošim događajima. Često se nalaze vijesti o ubojstvima, pljačkama, ratovima i raznim temama u kojima se govori o nasilju. Kad se netko želi opustiti gledajući ponuđene filmove na raznim televizijskim programima, često nailazi na sadržaje koji negativno utječu na psiho-duhovno zdravlje. Osobe koje gledaju sadržaje pune agresivnosti i nasilja, postaju i same agresivnije, gube povjerenje u ljude, povlače se u sebe, a one, koje već imaju poremećeno psihičko zdravlje, u najgorem slučaju, mogu počiniti ubojstvo ili sebi oduzeti život. Premda u modernom društvu vlada prijepor o tome koliko i kako mediji utječu na ljudsku psihu i ponašanje, svjedoci smo različitih

promjena odnosa među ljudima i bolesti koje su rezultat ovisnosti o medijima. Neki otvoreno priznaju porazno djelovanje medija na ljudе, dok drugi na sve moguće načine pokušavaju stvoriti virtualni svijet u koji će se uhvatiti što veći broj populacije, nadajući se boljom zaradi i stvaranju sve više ovisnosti među korisnicima.

Uz ovisnost o televiziji i video-igricama poznata je i ovisnost o internetu, koji se koristi kao zamjena za stvaran život u kojem se ne može socijalizirati odnosno normalno funkcionirati. Uz brzi razvoj elektroničkog medija interneta i s njim povezanih online-proizvoda, servisa i usluga, pojavila se i ovisnost koja se u današnje vrijeme tretira kao psihološki poremećaj i iziskuje medicinsku pomoć. Ovisnost o društvenim mrežama (Facebook, Twitter) sve je češća pojавa. Koliko smo ovisni o njima govori i studija koja je provedena u Americi na tisuću ispitanika mlađih od dvadeset pet godina, da čak 49% osoba tijekom jela može omesti bilo kakva poruka na mobitelu koja je često povezana s nekim društvenim mrežama. Jasno se nameće da se javljaju određeni simptomi, poput pada koncentracije i emocionalne zatvorenosti, gubitak interesa za ostale aktivnosti. Internet se koristi da bi se popravilo loše raspoloženje. Najveći problem je stvaranje neuroloških promjena u mozgu, koje mogu trajno utjecati na život čovjeka uključujući i njegove odnose s drugima.

OPASNOST ZA ZDRAVLJE ČOVJEGA

Internet ne samo da ima utjecaj na psihičko zdravlje korisnika, nego ima i utjecaj na fizičko zdravlje, npr. problemi s očima, bolna leđa i vrat, neredovita i nepravilna prehrana, osobna higijena i poremećaj spavanja. U terapiji za ovisnike o internetu uključuje se buđenje interesa za športske i druge aktivnosti u slobodno vrijeme.

Istraživanje provedeno između većeg broja sveučilišta u SAD-u i Kini ispitivalo je studente ovisne o online-igricama koji su provodili igrajući ih 10 sati dnevno. Magnetskom rezonancicom njihovog mozga ustanovile su se promjene u sivoj tvari mozga, na svima je uočeno smanjenje moždane mase za 10-20%. Takvo smanjenje moždane mase za posljedice ima poremećaj

u kratkoročnom memoriranju, poremećaj u sposobnosti donošenju odluka, smanjena inhibicija neprikladnog ponašanja i smanjenje ciljne orientacije. Ti poremećaji mogu također utjecati na uvid i svjesnost o posljedicama, kao i sposobnost procjene za smanjenjem korištenja interneta.

Dio mozga koji stvara osjećaj nagrade (ugode) puno je jače aktiviran u muškaraca, nego li u žena za vrijemeigranja video igrice. Muškarci su tri puta podložniji ovisnosti o video-igricama nego žene.

MLADI I ODNOS PREMA MEDIJIMA

Mladima se izravno ili neizravno percepcija okreće prema obitelji, u kojima su "cool" roditelji oni koji nemaju radna postignuća, koji su

prikovani uz televizor i koji podnose da su im djeca satima uz internet, televiziju i mobitel. Manipulacija je sve više izražena kroz golišavе fotografije manekenki i oskudno odjevene estradne zvijezde, koje predstavljaju uzor mlađim djevojkama diljem svijeta. Slijedi sve veća globalizacija medijskog prostora, u kojem će sve manje mjesta ostati za pridržavanje etičkih kodeksa ili skrbi za mladu generaciju, jer mlađi nisu "izgubljena generacija", već su sami izgubili povjerenje te su izigrani i dezorientirani. Mediji imaju i pozitivnu stranu u odgoju djece i mladih, npr. obrazovanje (obrazovni i dokumentarni program) te zabava (sport, glazba, kvizovi i nagradne igre). Mediji su loši onim ljudima koji ih ne znaju pravilno koristiti, dok za one ljudе koji odgovorno i savjesno pristupaju fenomenu medija predstavljaju olakšanje

i pomoći pri saznavanju novih informacija, upoznavanju novih ljudi i širenju vlastitih horizonta. Samim time mediji su prostor za stvaranje novih oblika zajedništva i rasta u spoznaji. Oni koji zaista kritički i odgovorno koriste medije i ne proživljavaju negativnosti proistekle iz nepravilnog korištenja medija duboko su svjesni da su mediji blagodat i dobro dano čovječanstvu. Sredstva društvenih priopćavanja su učinkovita sredstva univerzalizacije kulture i pozitivnog sudjelovanja u životu društva. Stoga, medije ne treba demonizirati, ali im ne treba ni naivno pristupati.

KRŠĆANIN I MEDIJI

Život modernog kršćanina nužno je obilježen medijima. Kao i svaki drugi čovjek, tako i kršćanin, svakodnevno koristi društvene medije. Međutim, kao onaj koji pripada Kristu, pozvan je svjedočiti svoju vjeru. Nenavezanost na medije i svjedočenje vjere putem medija odlike su kojima kršćanin pokazuje pravilan način korištenja medija. Svaki kršćanin je pozvan "bez oklijevanja i s najvećim marom" (*Inter mirifica 13.*) širiti vjeru putem medija i integrirati evanđeosku poruku u kulturu koju stvaraju mediji. Svojim pristupom medijima i konkretnim ljudima koji ih koriste, kršćanin ostaje trajno otvoren za nove tehnologije ne izmičući pred izazovima koje donose društveni mediji. Svaki novi medij prilika je za snažnije i predanije nasljeđovanje Isusa Krista.

ODGOVORNO KORIŠTENJE MEDIJA

Svjesni svih opasnosti koje proizlaze iz nepravilnog korištenja medija, svaki čovjek odabire hoće li koristiti medije u dobru ili lošu svrhu, na dobar ili loš način. Važno je da se već u obitelji kao prvoj zajednici u kojoj odrasta čovjek provodi cijelovit odgoj, koji svakako uključuje odgoj za medije u smislu ispravnog poimanja i pravilnog korištenja medija u svakodnevnom životu. Medije treba kritički koristiti i odgovorno se ponašati pri korištenju. Budući da su društvene komunikacije dobro cijelome čovječanstvu zato što mogu doprinijeti razvitku svakoga društva, medija se ne treba bojati već ih treba pravilno, savjesno i odgovorno koristiti. ■

PIŠE: FRA ROBERT M. JANDEL

SA SVETIM FRANJOM OTKRIJ I ŽIVI RADOSNO SVOJE KRŠTENJE

FRANJAVAČKE DUHOVNE VJEŽBE

UPOZNAJ SAMOGA SEBE

Udanašnje vrijeme sve češće svjedoci smo raznih duhovnih obnova, seminara, tečajeva i vježbi, ali što bi to zapravo trebalo biti? Što u svojoj biti sadrže, ili bi to trebale, franjevačke duhovne vježbe? Jasna struktura franjevačkih duhovnih vježbi, kao onih svetoga Ignacija Lojolskog, zapravo ne postoji, ali postoje specifični franjevački elementi koji sačinjavaju karizmu kojom bi takve duhovne vježbe trebale biti prožete da bi mogle nositi taj naziv, franjevačke. Jedan program predložio je Centar "Hrvatski areopag" sa svojom evangelizacijskom zajednicom mladih te bogoslovima, koji su pomogli u najrazličitijim dijelovima organizacije (od glazbene animacije, do kuhinje i tehničke potpore), zadnjeg vikenda u mjesecu listopadu. Na svetoduškom brijevu okupilo se 30-ak osoba koje su došle otvorenih srdaca da bi upoznale same sebe, da bi, zapravo, otkrile

vlastiti poziv na svetost koji se krije u sakramenu krštenja. Program je slijedio Svetu pismo i Franjino iskustvo istoga, od istočnoga grijeha do apostola i nasljedovanja Isusovog primjera.

LJUBAV NIJE LJUBLJENA

Svatko od nas obilježen je posljedicama istočnoga grijeha. Žena je ulaskom u dijalog sa zmijom već izgubila tu bitku, a Adamovo, i kasnije Evino, prebacivanje krivica onaj je dio koji nas osuđuje i koji predstavlja bit istočnoga grijeha, onoga koji je izvor svih drugih grijeha. U svojem životu, grijeh je stvarnost koju ne možemo izbjegći, a tako je bilo i u životu, kasnije svetoga, Franje, mladića koji je živio u Asizu početkom 13. stoljeća. Franjo u svom životu nije tražio ništa drugo nego priznanje i slavu, želio je biti vitez. Odlazeći jednom prilikom u Apuliju u vojnu koja mu je trebala donijeti sve ono o čemu je dotada sanjao, slavu, viteštvo i

ugled, Franjo je, već na putu, usnuo jedan san. U snu Gospodin ga je upitao tko mu može dati više, gospodar ili sluga. Franjo je bez oklijevanja odgovorio da je gospodar taj koji mu može dati više, a sljedeće pitanje koje mu je Gospodin postavio bila je jedna od najvažnijih prekretница u Franjinom životu: Pa zašto onda slijedi slugu? U Franjinom srcu spontano se javilo pitanje: Gospodine, što onda želiš da učinim? Bio je to potres koji je Franjin život okrenuo naglavacke.

Slušajući Božju riječ i proučavajući je, shvatio je da smo stvoreni kako bismo ljubili i bili ljubljeni. Jednom se, vrlo jednostavno, a opet vrlo dubokoumno, izrazio sveti Jeronim: "Tko ne poznaje Pisma, ne poznaje Krista!" Ulazeći u dubinu Svetoga pisma, napose Evandelja, ulazimo dublje u otajstvo spasenjske objave, koja svoj vrhunac ima upravo u Kristu, Njegovu nauku, Njegovoj muci i smrti na križu, Njegovu slavnom uskrsnuću, a što se objavljuje u našim životima uvijek specifično i osobno. Franjo se, nakon spomenutog sna, vraća kući u Asiz i ondje počinje njegova avantura otkrivanja i, na neki način utjelovljenja, dvaju najvećih otajstava naše vjere, a to su: utjelovljenje i muka, smrt i uskrsnuće, otajstva Božje ljubavi prema nama, otajstva koja ocrtavaju osobinu Boga koju je Franjo nekako najviše želio živjeti u ovome svijetu, malenost i poniznost.

Detalj iz franjevačkih duhovnih vježbi

VJERA U KRISTA RASPETOGA I USKRSLOGA

Franjino iskustvo produbljuje i iskustvo vjere u Krista Raspetoga i Uskrsloga koji mu je progovorio s križa u crkvici svetih Damjana i Kuzme. "Idi i popravi moju crkvu!" rekao mu je tada Gospodin i upravo ovo iskustvo, isprva krivo protumačeno, dovodi Franju u odnos s Kristom Raspetim, koji trpi za svakoga od nas jer nas je ljubio. Dar vjere koji je u Franji bujao sve više, bio je ono što ga je suočilo Isusu. Franjo je gledao Evandelje u novom svjetlu, u jednostavnosti i radosti života, radosti koja nije onaj isprazan, trenutni osjećaj, nego radosni koja ispunjava svaki djelić bića jer ju donosi Krist svojom Radosnom viješću.

Vjera koju je Franjo živio nakon susreta s Raspetim dovela ga je do zajednice koju zovemo Crkva. U maloj sijenskoj oporuci sveti Franjo u baštinu svojoj braći ostavlja tri "zavijedi": neka se međusobno ljube, neka ljube gospodu siromaštinu i neka uvijek budu vjerni i podložni svećenicima i prelatima svete majke Crkve. Veliku je pobožnost gajio prema Blaženoj Djevici Mariji, koju simbolički predstavlja Crkva, majci koja prihvata raširenih ruku svakoga koji joj se utječe. Marija, žena primjera, bila je primjer i prava majka svetome Franji koji joj se obraća s poštovanjem, divljenjem i ljubavi. Franjin život u Crkvi bio je više život primjera negoli riječi, bio je to život u molitvi i radu, nesebičnom davanju cijelog sebe Kristu i za Krista i za Crkvu kojoj je On glava.

BITI ISUSOV UČENIK KAO BEZGREŠNA

Cijeli ovaj program bio je zamišljen da bi nam pokazao kako, bez obzira na našu ranjenost istočnim grijehom, i mi možemo, i moramo, baš poput Bezgrešne, naslijedovati Isusa. Pitanje koje Franjo postavlja Gospodinu na putu u Apuliju početak je jednoga puta koji je obilježio Franjin život, a isto tako može označiti i promijeniti i naš život. Franjin život pokazatelj nam je da i mi, prepuštajući se u Božje ruke s vjerom da će nas Raspeti i Uskrsli Gospodin suočiti sebi posredstvom Crkve koja nas štiti i ljubi kao nježna majka. Na nama je da učinimo prvi korak, otvorimo srce, upoznamo sami sebe i otkrijemo i živimo radosno svoje krštenje. ■

PIŠE: FRA VJEKOSLAV M. DŽIJAN

U IME OBITELJI

VJERNICI LAICI KAO TEMELJ KRŠĆANSKOG DRUŠTVA

NA SVOJU SLIKU STVORI BOG ČOVJEKA, NA SLIKU BOŽJU ON GA STVORI, MUŠKO I ŽENSKO STVORI IH. I BLAGOSLOVI IH BOG I REČE IM: "PLODITE SE I MNOŽITE SE I NAPUNITE ZEMLJU, I SEBI JE PODLOŽITE!" (POST 1,27,29)

Već u samome početku stvaranja svijeta Gospodin sklapa prvi brak, brak između Adama i Eve, između muškarca i žene i daje im svoj blagoslov. Dakako i Katolička crkva gleda brak kao nešto sveto jer dolazi od samoga Stvoritelja. Ona će nam dati i definiciju braka i bračne ljubavi, a inicijativa "U ime obitelji" zauzima se za njegovu zaštitu.

Inicijativa pod naslovom "U ime obitelji" jest građanska inicijativa, koja okuplja pojedince, obitelji i građanske udruge koje promiču opće ljudske vrijednosti te vjerske udruge, zajednice i pokrete, da kles, sve one koji smatraju da je brak zajednica muškarca i žene. Ovdje je hvale vrijedno spomenuti da ona štiti pravo djeteta na oca i majku. Ovo je nimalo lako svjedočanstvo vjernika laika, zbog toga što se dopuštaju, u ime obitelji koja je Gospodinova ustanova, podložiti napadani sa svih strana, od medija do neuljubnih pojedinaca, i sve to samo radi toga da zaštite Stvoriteljevu ustanovu braka. Jer da nema braka, ne bi bilo niti društva.

I STVORI BOG

Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih. I blagoslovi ih Bog i reče im "Plodite se i množite se i napunite zemlju, i sebi je podložite!" (Post 1,27-29)

U ovome kratkom ulomku analizirat ćemo četiri ključne riječi koje su od velike važnosti: muško i žensko, blagoslovi ih, plodite se. Od samoga početka u Gospodnjoj su zamislili muško i žensko, kako iznosi i sam autor Knjige postanka. Muško i žensko po svojoj naravi su različiti, kako izgledom tijela, načinom razmišljanja tako i samim načinom ponašanja. Dodaje: "Blagoslovi ih!" Time želi reći da Bog prvi put uspostavlja brak, brak između Adama i Eve. Ovaj brak je od velike važnosti zbog toga što je sklopljen između muškarca i žene. To znači da na neki način Boga zrcalimo kroz komplementarnost spolova. Brak je prvenstveno zajednica života i ljubavi. Bračna ljubav obuhvaća svu cjelovitost, kako muškarca tako i žene, u koju ulaze sve sastavnice osoba: poziv tijela i nagona, snaga osjećaja i čuvstvenosti i težnja duha i volje. Dakako bračna ljubav po svojoj naravi mora biti usmjerena ka plodnosti, to jest, prema rađanju i odgoju potomstva.

BRAK U OČIMA KATOLIČKE CRKVE

Parafrazirana definicija braka, kako uči Drugi vatikanski koncil i kanonsko pravo, glasi ovačko: "Brak je intimna, isključiva, nerazrješiva zajednica života i ljubavi u koju ulaze muškarac i žena po nacrtu Stvoritelja usmjerenu k njihovu vlastitu dobru te k rađanju i odgajanju potomstva; taj savez između krštenih osoba Krist Gospodin je uzdigao na dostojanstvo sakramenta."¹ Što brak čini sakramentom? Na ovo pitanje odgovoriti je pričljivo jednostavno: to je krštenje. Kao što papa Ivan Pavao II. kaže, "krštenjem su muž i žena konačno ucijepljeni u novi i vječni savez Krista s Crkvom. Upravo zbog toga nerazorivog ucijepljenja, prisna zajednica bračnog života je uzdignuta i uznesena u zaručničku ljubav Krista, podržana i obogaćivana njegovom otkupiteljskom silom". Brak ne možemo zamisliti bez bračne ljubavi i plodnosti, jer bračna ljubav nadvisuje puku erotičnu privlačnost koja - budući da se uzima egoistički - inače brzo i na bijedan način iščezava. Ta se ljubav treba izražavati i dopunjivati u samome bračnom činu, koji mora biti vrhunac svakoga braka. Bračni

čin je častan i dostojan ako se ostvaruje na ljudski način, on izražava i produbljuje međusobno darivanje kojim se supruzi radosni i zahvalni uzajamno obogaćuju. Sakrament braka ostaje nerazrješiv, vjerni tijelom i dušom u sreći i nesreći, zato isključuje preljub i rastav. Svakako, ova uzajamna ljubav, koja je i kod Adama i Eve donijela nov život, dva sina, Kajina i Abeila, trebala bi biti u svakome braku Božji blagoslov. Donoseći novi život na svijet u bračnoj zajednici supružnici zapravo donose odraz ili odsjaj Presvetoga Trojstva. I kako se Krist darovao za svoju Crkvu da bude plodna, tako po tome primjeru i u braku se treba dati do "kraja", sama sebe treba darovati drugom. U braku, supruzi moraju živjeti i vjernost jedan drugom, a tu vjernost moći će očuvati samo na ovaj način "Stavi me kao znak na srce, kao pečat na ruku svoju, jer ljubav je jaka kao smrt, a ljubomora tvrda kao grob. Žar je njezin žar vatre i plamena Jahvina"(Pj 8,6)

POŠTIVATI BOŽJI ZAKON

"U ime obitelji" je uistinu plemenita inicijativa, koja želi pridonijeti dobru svake obitelji i koja ne ugrožava ničiju prava. Čovjek po svojoj naravi ne može naći istinsku sreću, za kojim teži svim svojim bićem, osim poštovanju zakone što ih je sam Bog utisnuo u njegovu narav i koje on mora mudro i s ljubavlju opsluživati.

u ime obitelji

¹ Christopher WEST., *Otvoreno o seksualnosti i braku*, str.52

PIŠE: PETAR KRAŠEK

SVECI U TRAPERICAMA - TO SMO MI!

Smatram kako je većina vas čula životopis svetaca-ljudi koji su bili privrženi Bogu i njegovim zakonima. To su načelno bili povučeni ljudi koji se nisu isticali niti uzdizali, skromno su živjeli svoj život i slijedili Ljubav. Neki od njih su živjeli djevičanstvo dok su se drugi odlučili svjedočiti ljubav kroz obitelj, koja je sveta zajednica muškarca i žene.

Vjerujem kako je veoma važno pronaći put svetosti u našem vremenu unatoč svim pokušajima sekularizacije koji su danas veoma zastupljeni. Trebamo spoznati kako nas Bog neizmjerno ljubi i želi voditi kroz naš život – ako mu to dopustimo. Ako mu darujemo samog sebe, On će nas promijeniti, njegova ljubav će nas preobraziti. Pronalazit ćemo razne načine da razglašavamo njegovu Riječ. Postat ćemo mladi sveci koji se smiju, šire dobrotu, ljube Euharistiju... Svijetu su potrebeni mladi koji se ne boje živjeti po Kristovu primjeru, već ga žele bez straha naslijedovati, mlade koji će pronaći način da kroz svu modernu tehnologiju, kojom se koriste, šire Božju Riječ, ljubav, istinu, pravdu, prijateljstvo... DA! Koliko god to zvučalo čudno, Bog nas je pozvao da širimo njegovu Riječ preko iPhonea, Facebooka, Twittera i ostalih medija. Primjer nam je dao i sam papa Franjo, koji neprestano evangelizira putem ovih društvenih mreža. Zadaća nas mladih vjer-

nika je da svakodnevno nastojimo na svakom mjestu svojim ponašanjem naslijedovati našeg Spasitelja. Usudio bih se reći da je nama čak i lakše širiti vjeru jer imamo i sredstva koja prije nisu postojala. Ljubav, radost, veselje..., sve su to osobine koje se, ne nužno, pripisuju nama mladima, stoga iskoristimo svoju mladost, ispunimo svoj život i dopustimo da njegova Riječ pogovori kroz nas.

Želim da ovo moje razmišljanje dovede brojne mlade k intenzivnijoj evangelizaciji, koja će zasigurno promijeniti njihove živote, a i živote njihovih bližnjih. Svijetu su potrebeni sveci, sveci u trapericama, 'koji piju coca-colu i jedu hot-dog', kako kaže pjesma sa susreta mladih u Riju 2013. godine. Naravno, to nije nimalo lako – slijediti Krista u današnje vrijeme. Na naš put doći će mnoge kušnje, napasti, navale koje će nas pokušati odvratiti od tog puta i preusmjeriti na već dobro utabanu stazu ovog svijeta. No, ne trebamo se bojati, jer je naš Otac s nama, on nam pomaže, napislostku, mi smo ti kojima je podarena slobodna volja da se možemo opredijeliti za ljubav ili mržnju, tamu ili svjetlost, dobro ili zlo. Mi smo ti koji odabiremo svoj put, odlučujemo kako ćemo proživjeti ovozemanjsko putovanje. Stoga promislite i krenite putem Krista Spasitelja, kojemu smo svakim danom sve bliži, naslijedujmo ga da svi vide zašto smo toliko sretni, tko je uzrok naše sreće. ■

PIŠE: JURICA JURETA

MOJA PRIČA O VUKOVARU

Sjećanja blijede, ali bol ne slabi. Kada slušamo o Vukovaru, slušamo o patnji, ali ako gledamo slike branitelja Vukovara, patnju iz njihovih lica nećemo pročitati. Jeste li primijetili njihove osmijehe i sretne oči na slikama? Odgovor je ipak samo u jednome.

Tih teških ratnih godina, punih jauka i plaća, izdvojio se jedan grad koji je ipak bio jako pritisnut od strane gorkog neprijatelja. Grad je mjesecima trpio napade puno jače nego što je on bio, ali svejedno je izdržao više negoli je itko očekivao. Neki nazivaju to čudom, što i jest, jer snaga koju je taj grad izvukao može biti samo s jedne određene strane. Snaga tijela i duha boraca za taj grad prevladala je sve prepreke i izborila se za državu. Neki su to, nažalost moralni platiti životom, ali njihova je snaga i želja bila veća od života, bili su spremni dati život za ono što će ostati još dugo iza njih. I uspjeli su. Zadržali su ono što je stvarano dugo prije njih, a vjeru su svoju živjeli.

Nije bilo lako ići za svojim snom kada su ih drugi odlučno i konstantno rušili. Nije lako bilo ostati na terenu na istoj zemlji na kojoj je bilo proliveno toliko krvi, ali to je bio razlog da se ostane bez obzira na strah, bez obzira na bol. Tisuće ljudi ostalo je bez svojih bližnjih, bez

svojih domova, bez svojih naselja. Sela su bila uništena, ljudi su bili mučeni, mira više nije bilo. Ruševine po cijelome gradu, ali odlučnost u svakom koraku branitelja.

Molitvom su se borili protiv straha. Molitvom su i pobijedili jer nitko im je nije nametnuo. Bilo im je prirodno da nose križeve oko vrata i da se bore za Boga i Hrvate. Hrabro su koračali naprijed na prvu ratnu liniju i gubili glave zbog odlučnosti. Bili smo jači jer naša je pobjeda na kraju. A pobjedu nam je omogućio Bog. Jer samo od njega se mogla izvući tolika snaga. Oni su u to vjerovali i tako živjeli i borili se. Živjeli su i umrli za svoju Hrvatsku i Boga koji je čuva. U gradu palih junaka je s razlogom za sjećanje postavljen križ. Jer križ je teret koji je Isus nosio za nas, i križ je muka koji su ratni heroji podnijeli da bi oslobođili svoju zemlju. Križ je teret koji se nosi iz ljubavi jer samo je ljubav vrijedna boli, jer samo je ljubav vrijedna čekanja i trpljenja. Junaci su i pobijedili s ljubavlju, a ljubav Božja, kojoj su oni vjerovali, njima je pomogla da žive i danas. Žive s nama, u našim sjećanjima i zahvali, ali i žive s Bogom jer on nagrađuje junake.

Al' opet se nad nas nadvilo zlo, vreba i čeka svoj čas. Čuje li narod povijesti glas, samo u Bogu je spas.

IZ KRONIKE DOGAĐAJA KROZ 2013. GODINU

SIJEČANJ

- Od 27.12. do 5. 01. Klerici su bili u ispomoći za blagoslov obitelji u župi sv. Antuna Padovanskoga u Zagrebu.
- 5. Pozdravili se sa fra Stjepanom Brčinom, koji se vratio u Rim. Klerici su pomogli fra Tomislavu Cvetku blagosloviti obitelji u župi sv. Maksimilijana na Bijeniku. Navečer je bila svećana večera, nakon koje je odigrana tombola na kojoj su sudjelovali i zaposlenici samostana. Nakon toga klerici su do 2 sata ujutro čistili ribu koju je sa Vranskog jezera to poslijepodne donio magistar fra Josip Blažević.
- 14. Pod večernjom misom u 18⁴⁵ u klerikatskoj kapelici sv. Josipa Kupertinskog, fra Ivan Marija Lotar primio je službu akolita (postao službeni ministrant).
- 19. U Asizu je započeo Generalni kapitol na koji je otišao fra Ljudevit Maračić, provincijalni ministar, a tamo su ga dočekala trojica naših novaka: fra Marko Parat, fra Robert M. Jandel i fra Vjekoslav M. Džian.

VELJAČA

- Započelo razdoblje ispita za bogoslove, koji su naporno učili da ih polože.
- 2. Dan posvećenog života. Klerici su s magistrom, u Katedrali, sudjelovali na svečanoj misi koju je predvodio mons. dr. Valentin Pozaić, pomoćni biskup zagrebački.
- 12. – 13. Naši bogoslovi, zajedno sa župnikom fra Martinom Jakovićem i župnim vikarom fra Michaelom Pavićem, u Asizu su priredili "Hrvatsku večer" za sve sudionike Generalnog kapitula, na kojem sudjeluje i naš provincijalni ministar fra Ljudevit Maračić. Svi kapitularci su bili oduševljeni te su poхvalili naše specijalitete (kulen, kobasice, pršut) i glazbeni program koji smo im priredili.
- 22. Bogoslovi i sjemeništarci su predvodili križni put u župi sv. Antuna Padovanskog.
- 26. U dvorani sv. Franje na Svetom Duhu izведен je mјuzikl nadahnut životom sv. Maksimilijana Kolbea "Život za život", u kojem sudjeluju dvojica naših klerika: fra Josip Ivanović i fra Ivan M. Lotar.

OŽUJAK

- 9. Provincijalni ministar osobno je razgovarao sa svim klericima u okviru korizmenih susreta. U 16 sati se zadržao na poslijepodnevoj rekreaciji, a svetu misu predslavio je u 18³⁰ sati.
- 11. Klerici su posjetili Krašić i Pribić, rodno mjesto kardinala Kuharića, povodom njegove godišnjice smrti.
- 17. U kazalištu Komedija održan je rock mјuzikl "Život za život", u kojem sudjeluju fra Josip Ivanović i fra Ivan M. Lotar.
- 19. Obilježeno je Josipovo i proslavljeni su imendani četvorice naše braće: fra Josipa

Priselca, fra Josipa Blaževića, fra Josipa Petonjića te fra Josipa Ivanovića. Slavilo se uz domaće slavonske specijalitete.

- 24. – 31. Veliki Tjedan. Klerici su sudjelovali na raznim pastoralnim aktivnostima u župi sv. Blaža i u župi sv. Antuna Padovanskoga, asistirali su na obredima, priređivali i animirali zajedničku molitvu s fratrima.

TRAVANJ

- 2. – 6. U Cresu održan redoviti godišnji susret bogoslova srednjoeuropskoga cetusa Ređa, poznatiji pod nazivom Jüniorentreffen.
- 19. Klerici su otisli dočekati provincijalnog ministra u Graz koji se vraćao sa susreta provincijala te su ujedno iskoristili priliku i razgledali grad.

SVIBANJ

- 1. Klerici i dva sjemeništarca sudjelovali u Galdovu na misi i proslavi sv. Josipa Radnika. Misu je predslavio biskup Vlado Košić, a klerici su asistirali.
- 7. – 9. Fra Josip Blažević zajedno s fra Željkom Klarićem i fra Ivanom M. Lotarom posjetio je fra Stjepana Brčinu u Rimu, te novake u Asizu i pri tom razgovarao s Kustosom Svetog Samostana.
- 23. Dvojica klerika s magistrom i drugim fratrima sudjelovali na sprovodu fra Špira Marasovića u Splitu (na gradskom groblju Lovrinac).

LIPANJ

- 6. U vjeroučnoj dvorani pri crkvi sv. Antuna Padovanskoga održala se akcija dragovoljnoga darivanja krvi. Pozivu se odazvalo tridesetak vjernika naše župe. Akciji su se priključili i naši bogoslovi te ostali članovi samostanske zajednice.
- 8. Fra Milan Gelo položio završni ispit dvo-godišnjeg studija Instituta za crkvenu glazbu "Albe Vidaković" Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.
- 13. Proslava blagdana sv. Antuna Padovanskoga (središnje euharistijsko slavlje predslavio je kardinal Josip Bozanić). Klerici i sje-

meništarci su aktivno sudjelovali u ministiranju i pričešćivanju.

- Završetak godine postulature u Cresu za Vilčeka Novačkog i Antuna Radovanovića.

SRPANJ

- 11. Fra Vladimir Vidović položio je usmeni dio diplomskog ispita – tezarij.
- 12. Na radost svih klerika završili ispiti na fakultetu.
- 14. Mlada misa fra Josipa Petonjića u Novigradu Podravskom.

KOLOVOZ

- Kolovoz/rujan – Postulanti sudjeluju na tečaju talijanskog jezika u Rimu na papinskom fakultetu sv. Bonaventure u Seraphicum.
- Fra Stjepan Brčina i fra Filip Pušić sudjeluju na pripremama za svečane zavjete. Jedan dio priprema proveli su i u Asizu, rodnom mjestu sv. Franje Asiškog.

RUJAN

- 7. Prvi zavjeti trojice naših novaka: fra Marka Parata, fra Roberta M. Jandela i fra Vjekoslava M. Džijana u bazilici sv. Franje u Asi-

zu. Zavjetima su, uz prisustvovanje provincialnog ministra fra Ljudevita Maračića, fra Miljenka Hontića, fra Zdravka Tubu i fra Zlatka Vlaheka, prisustvovalo i obitelji za-vjetovanika.

- 9. Fra Vladimir Vidović predao je diplomski rad te tako stekao naslov diplomiranog teologa.
- 16. – 20. Klerici su s magistrom ljetovali na Visu u viškom samostanu, gdje su se duhovno i tjelesno odmorili te se tako pripremili za skorašnji početak nove akademске godine.
- 21. Početak godine kušnje za dvojicu naših postulanata: Vilčeka Novačkog i Antuna Radovanića u Svetom Samostanu u Asizu.
- 28. Svi klerici sudjelovali su na procesu beatifikacije don Miroslava Bulešića u pulskoj Areni, a ručali smo u pulskom samostanu sv. Frane.

LISTOPAD

- Na svekoliku radost klerika započela su predavanja na fakultetu.
- 1. Fra Milan Gelo položio je najviši stupanj ispita iz njemačkog jezika – DSH-2, sa odličnim uspjehom.
- 2. Zbog nepredviđenih komplikacija oko upisa na studij u Würzburgu, fra Milan Gelo se vratio iz Njemačke u Zagreb, gdje će nastaviti studij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

- 3. U 21 sat klerici s magistrom u kapelici Sv. Duha organizirali molitveno bdijenje povodom svečanih zavjeta fra Stjepana Brćine i fra Filipa Pušića te đakonskog ređenja fra Vladimira Vidovića.
- 4. Pod svečanom večernjom misom fra Ljudevit Maračić, provincialni ministar, primio je svečane zavjete fra Stjepana Brćine i fra Filipa Pušića. Nakon mise, slavlje smo nastavili u dvorani svetog Franje, gdje je priređena svečana večera za obitelji i prijatelje slavljenika.
- 5. U zagrebačkoj katedrali pod svetom misom u 10 sati red đakonata primio je fra Vladimir Vidović po rukama zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića.
- 13. Bili smo domaćini tradicionalnog susreta (srečanja) između hrvatskih i slovenskih klerika. Posjetili smo: Trakoščan, Krapinski muzej, Veliki Tabor i Novi Marof.
- 21. Fra Ljudevit Maračić podijelio je službu lektora trojici naših klerika: fra Marku Paratu, fra Robertu M. Janđelu i fra Vjekoslavu M. Džijanu.
- 25. – 27. U dvorani sv. Franje održane su Franjevačke duhovne vježbe. U vođenju i organizaciji sudjelovali su i klerici.

STUDENI

- 4. – 9. Fra Josip Blažević i fra Vladimir Vidović oputovali su u Istanbul (Turska), na međunarodni susret o međureligijskom dijalogu. Glavna tema susreta bila je “Islam u Evropi”.
- Fra Filip Pušić krenuo u autoškolu.

Pozivamo sve mladiće koji razmišljaju o duhovnom pozivu ili žele izbližega upoznati franjevački način života da sudjeluju u programu

DANA OTVORENIH VRATA KLERIKATA

16.-18. SVIBNJA 2014.

koji će se održati u klerikatu franjevaca konventualaca – Sveti Duh 31, Zagreb.

INFO:

fra Josip Blažević
091/1582011
01/3909211
email: job@ofmconv.hr
www.bogoslovi.ofmconv.hr

SEMPER MINOR!

Bogoslovi Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca

PRATITE NAS I NA INTERNETU: SEMPER MINOR

INTERNET STRANICA BOGOSLOVA FRANJEVACA KONVENTUALACA

- saznajte više o bogosloviji i bogoslovima •
- pobliže se upoznajte s franjevačkim načinom života •
  - pročitajte tjedna razmatranja Riječi Božje •
  - upoznajte izvorna franjevačka mjesta •
  - pogledajte zanimljive foto i video galerije •

www.bogoslovi.ofmconv.hr

AUTOR:

DANIELE RICCI (ITALIJA)

IZVODE:

GLAZBENI SASTAV NOVO SVITANJE
I ZBOR KOLBE

ORGANIZATOR PROJEKTA:

VERITAS - GLASNIK
SV. ANTUNA PADOVANSKOGA

POKROVITELJI:

HRVATSKA PROVINCIJA SV. JERONIMA
FRANJEVACA KONVENTUALACA
ŽUPA SV. ANTUNA PADOVANSKOGA

USKORO!

DUHOVNI ROCK MJUZIKL

USKRS LI

info: www.veritas.hr • www.zborkolbe.hr